

Muayyen Zamanlarda Kılınması Tavsiye Edilen Nafile Namazlar ve Bu Namazlara Kaynaklık Eden Rivayetler

Yrd. Doç. Dr. Muhammet YILMAZ*

Atf©- Yılmaz, M. (2006). Muayyen zamanlarda kılınması tavsiye edilen nafile namazlar ve bu namazlara kaynaklık eden rivayetler. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6 (2), 63-99.

Özet- İslam dininin esasını oluşturan ibadetlerin başında namaz gelmektedir. Allah tarafından kılınması emredilen (farz) namazlar dışında, Hz. Peygamber'in kılmış olduğu diğer namazlar genel anlamda nafile kategorisinde değerlendirilmektedir. Bunların yerine getirilmesi isteğe bağlıdır ve bir Müslüman'ın imkânı ölçüsünde bu tür namazları kılması arzu edilen bir husustur. Gerek hadis kaynaklarında ve gerekse diğer İslamî edebiyatta sahih rivayetlere dayanmayan bazı namaz çeşitleri ile de karşılaşmaktadır. Özellikle haftanın her bir günü kılınması tavsiye edilen ve rekat sayıları farklılık arz etse de muhteva açısından birbirine oldukça benzeyen namazlarla ilgili rivayetlerin tamamı uydurmadır. Bu namazları Hz. Peygamber'in kıldığı ya da kılınmasını istediğine dair sağlam hiçbir delil yoktur. Bununla birlikte bu tür namazlarla ilgili rivayetler İslamî bazı kaynaklarda yer alabilmiştir. Aynı şekilde kutsal aylar olarak kabul edilen Recep, Şa'ban ve Ramazan aylarının belli zamanlarında kılınan namazlarla ilgili rivayetlerin de çoğu uydurma olarak kabul edilmiştir.

Anahtar Kelimeler- Namaz, nafile namaz, rivâyet, uydurma hadis, gün ve gece

Giriş

Kelime-i şehâdetten sonra İslam'ın en önemli ibadeti olan namaz, belli fiiller ve özel rükünlerle Allah'a kulluk etmek demektir. Yüklülük çağında olan kadın-erkek her müslümanın yerine getirmekle görevli olduğu namazlar farz-ı ayın olarak isimlendirilir. Bunlar, beş vakit namaz ve cuma namazından ibarettir. Müslümanların bir kısmının ifa etmesi ile diğerlerinin

* Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı. muhyilmaz@cu.edu.tr

üzerinden sorumluluğun kalktığı cenaze namazı ise farz-ı kifâye namaz olarak adlandırılır. Hanefîlere göre yatısı namazından sonra kılınan üç rekatlık vitir namazı, Ramazan ve Kurban bayram namazları vacip olarak kabul edilirken, bunların dışında kalan namazlara nafilâ adı verilmiştir.

Bunun yanı sıra söz konusu namazlar dışında kalan ve Hz. Peygamber tarafından kılındığı ya da tavsiye edildiğine dair sağlam deliller bulunmayan namaz çeşitleri de mevcuttur.

İbadetler, esas itibarıyla Kur'an ayetlerine dayanır. Ancak bunların teferruatı ve ifa ediliş şekilleri Hz. Peygamber'in uygulamaları ile bilinmektedir. Bu ise, ister farz ister nafilâ olsun, bütün ibadetlerin Kur'an ve Sahih Sünnet'e dayalı olmasının gerekli olduğu anlamına gelmektedir.

Uydurma hadislerin bir araya getirildiği eserlerde, bazı konulardaki bütün rivayetlerin aslının olmadığı şeklinde genel hükümler bulunur. Bu çerçevede, haftanın her bir günü/gecesi ile bazı aylarının belli gün ve gecelerine ait namazlarla ilgili rivayetler, hakkında sahih hadis bulunmayan konular içerisinde yer almaktadır.¹ Buradan hareketle biz, bu çalışmada bir makale çerçevesinde bir kısım nafilâ namazların dayanağı olarak zikredilen rivayetleri hadis tenkit metodu açısından ele almayı amaçlamış bulunmaktayız.

Sahih hadis kaynaklarında yer almamakla birlikte Gazâlî'nin *İhyâ* adlı eseri gibi müslümanların genel kabulüne mahzar olmuş bazı önemli kitaplarda rastlanan bu tür rivayetler, başta İbnü'l-Cevzî olmak üzere birçok mevzûât âlimi tarafından uydurma kabul edilmiştir. Kendinden sonraki çalışmalar için temel kaynak durumunda olan *el-Mevdûât* adlı eserinde İbnü'l-Cevzî, rivayetleri, kendisine ulaşan senetleriyle vermiş ve daha çok isnad problemlerinden hareketle değerlendirmelerde bulunmuştur. Sonraki eserlerde ise senedler verilmiş, isnadla ilgili değerlendirmeler İbnü'l-Cevzî'den nakledilmiştir.

Biz, İbnü'l-Cevzî'nin eserini temel alarak yaptığımız bu çalışmada çoğu yerde rivayetlerin senedlerini kısaltarak verdik. Zaman zaman da metinleri isnadsız olarak vererek çalışmanın hacminin artmasını engellemeye çalıştık. Bununla birlikte rivayetlerin metinlerini tam

¹ İbn Kayyim el-Cevziyye, *el-Menârü'l-Münif*, s. 95-99. Hakkında sahih hadis bulunmayan konu başlıkları ve bu konuda yapılan çalışmalar için bkz. Enbiya Yıldırım, *Hadis Problemleri*, s. 146-214. Mevzu hadislerle ilgili yapılan Türkçe çalışmalarda da bu konu başlıklarına işaret edilmiştir. M. Yaşar Kandemir, *Mevzû Hadisler*, s.169; Sadık Cihan, *Uydurma Hadislerin Doğuşu*, s. 26-30.

olarak vermeye gayret ettik.

Bu çalışmada mevzûât literatürü esas alındığından, yapılan değerlendirmeler de bu literatür çerçevesinde olacaktır. Daha çok isnad merkezli bir tenkit anlayışının hakim olduğu bu eserlerde, rivayetlerin yer yer metin açısından tenkit edildiği de görülecektir.

1. Haftanın Her Bir Günü/Gecesi Kılınması Tavsiye Edilen Namazlar

1.1 Pazar Günü/Gecesi Namazı

Ebû İshâk İbrahim b. Şazeveyh, Muhammed b. Ebî Ali, Ebû Nu'aym, Seleme b. Verdân, Enes b. Mâlik tarikiyle Hz. Peygamber'in şöyle söylediği nakledilmiştir:

“Pazar gecesi kim dört rekât namaz kılar ve her rekatta Fatihatü'l-Kitâb'ı bir defa, Kul Hüvallahü Ehad'i de yirmi beş defa okursa, Allah ona kıyâmet gününde Kur'ân'ı on defa okuyup hükümleriyle amel eden kimsenin sevabını verir. O kişi, kıyâmet gününde yüzü ayın on dördü gibi parlak bir şekilde kabrinden çıkar. Allah ona her bir rekât karşılığında yakuttan bin ev verir. Bu evlerin her birinde miskten bin oda vardır. Her bir odada yüz sedir vardır. Her sedirin üzerinde huriler vardır. Her bir hurinin emrinde de bin erkek ve kadın hizmetçi vardır.”²

İbnü'l-Cevzî Enes'den merfû olarak nakledilen bu hadisin uydurma olduğunu, isnadında yer alan kişilerin çoğunun bilinmediğini kaydederek söz konusu râviler hakkında şu değerlendirmelere yer verir: “Yahyâ, 'Seleme b. Verdân'ın hadiste bir değeri yoktur'; Ahmed b. Hanbel, 'hadisleri terkedilmiştir'; İbn Hibbân 'onun hadisleriyle delil getirilmez'; Ebû Hâtim er-Râzî de 'Ahmed b. Muhammed b. Ömer yalancıdır' demişlerdir.”³

Pazar gecesi kılınması tavsiye edilen namazla ilgili bir başka rivayet ise şöyledir: *“Pazar gecesi kim yirmi rekât namaz kılar ve her bir rekatta Fatihatü'l-Kitâb'ı ve Kul Hüvallahü Ehad'i elli defa, Muavvezeteyn'i de bir defa okur, Allah'a yüz defa istiğfar eder, kendisi, anne babası için de yüz defa bağışlanma ister, Hz. Peygamber'e yüz defa salâtü selâm eder, kendi ve etrafındakilerden Allah'a sığınır ve daha sonra 'Allah'tan başka ilah*

² İbnü'l-Cevzî, *Mevzû'ât*, II, 40; İbn Kayyim el-Cevziyye, *el-Menârü'l-Münîf*, s. 48; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 50; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 85; Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, II, 411; Ali el-Kârî, *el-Esrâru'l-Merfû'a*, s. 403; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 44; el-Hût, *Esna'l-Metâlib*, s. 296.

³ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 39-40; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 49.

olmadığına, Âdem'in Allah'ın özü ve fitratı olduğuna, İbrahim'in Allah'ın dostu olduğuna, Musa'nın Allah'ın kelîmi olduğuna, İsa'nın Allah'ın ruhu ve Muhammed'in de onun habibi olduğuna şahadet ederse, Allah'a çocuk isnad eden ve etmeyen kişilerin sayısınca o kişiye sevap yazılır. Allah o kimseyi kıyamet gününde emin kişilerle birlikte diriltir ve Allah'ın onu nebilerle birlikte Cennet'e girdirmesi de hak olur."⁴

Gazâlî'nin *İhyâü Ulûmî'd-Din* adlı eserinde Enes'e isnad ederek zikrettiği bu rivayet hakkında söz konusu eserin hadislerini tahriç eden Irâkî şöyle demektedir: "Bu rivayet Ebû Musa el-Medî'nin isnadsız olarak zikrettiği münker bir rivayettir. Ebû Musa el-Medî'nin namazın faziletleri konusunda Enes'in hadisi olarak altı ve dört rekat şeklinde kılınan namazlarla ilgili zikrettiği rivayetlerin hepsi çok zayıftır."⁵

Bir başka rivayet ise Ahmed b. Muhammed, Ebû'l-Abbas el-Fârisî Ebû Ahmed Hâtîm b. Abdullah b. Hâtîm, er-Rebî' b. Süleyman el-Mürâdî, Abdullah b. Vehb, Mâlik b. Hubeyb b. Abdurrahman, Hafs b. Âsım tarihiyle rivayet edilmiştir. Rivayete göre Ebû Sa'îd el-Hudrî Hz. Peygamber'in şöyle dediğini nakleder: "Kim Pazar gecesi dört rekat namaz kılar ve her bir rekatta *Fatihâtü'l-Kitâb'ı* bir defa, *Kul Hüvallahü Ehad'i* elli defa okursa Allah ona cehennemî haram kılar. Kıyamet gününde onu azaptan emin bir şekilde diriltir. Onu kolay bir hesaba çeker ve o kişi sırat üzerinden şimşek gibi hızlı bir burakla geçer."⁶

İbnü'l-Cevzî bu hadisin de uydurma olduğunu, râvilerinin çoğunun bilinmediğini, Mâlik, İbn Vehb ve er-Rebî'nin bu rivayeti kesinlikle rivayet etmediklerini kaydetmiştir.⁷ Bu hadis, senedindeki Ahmed b. Muhammed Ömer'in yalancı ve meçhul olmalarından dolayı da uydurma kabul edilmiştir⁸. Suyutî, Ahmed b. Muhammed'in yalancı, hocalarının da meçhul olduğunu belirtirken,⁹ İbn Arrâk da Ahmed b. Muhammed b. Ömer tarihiyle Ebû Sa'îd'den nakledilen bu rivayetin râvilerinden Ebû'l-Abbas el-Fârisî ve Ebû Ahmed Hâtîm b. Abdullah b.

⁴ Gazâlî, *İhyâ*, I, 197; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 50.

⁵ Irâkî, *el-Muğnî* (İhya ile birlikte), I, 197; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 50.

⁶ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, s. II, 40; Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 50; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 85; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 45..

⁷ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, s. II, 40.

⁸ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 50.

⁹ Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 50.

Hâtim'in meçhul kişiler olduğunu kaydetmiştir.¹⁰

Benzer bir rivayet de şöyledir: "Kim Pazar günü bir selamla dört rekat namaz kılar ve her bir rekatta bir defa el-Hamdü'yü bir defa ve Âmene'r-Rasûlü'yü sonuna kadar okursa Allah o kimse için her bir Hıristiyan erkek ve kadın sayısınca bin hac ve bin umre yapmış sevabı yazar. Yine her bir rekat için bin namaz sevabı yazar ve kendisi ile ateş arasına bin hendek koyar. Ayrıca onun için Cennet'te sekiz kapı açar ki istediği kapıdan girsin. Ayrıca kıyamet gününde her türlü ihtiyacını da karşılar."¹¹

İbnü'l-Cevzî, bu rivayetin de uydurma olduğunu ve râvilerinin çoğunun bilinmediğini belirtmiştir.¹² İbn Kayyim el-Cevziyye benzer metinle kaydetmiş ve "bunu uyduranı Allah kahretsin. Bunu Allah ve Rasûlü adına uydurmaya nasıl cüret etmiş!" ifadesini kullanmıştır.¹³

Bu rivayeti Gazâlî Ebû Hureyre'den şu metinle nakletmektedir: "Kim Pazar günü dört rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve Âmene'r-Rasûlü'yü bir defa okursa, Allah onun için her bir kadın ve erkek Hıristiyan sayısınca sevap yazar ve ona Nebi sevabı verir. Yine ona hac ve umre sevabı yazar. Ayrıca her bir rekat sayısınca bin namaz kaydeder. Allah ona Cennet'te de her bir harf karşılığında güzel kokulu miskten bir şehir verir."¹⁴

İrâkî, bu rivayeti Ebû Musa el-Medîni'nin Ebû Hureyre hadisi olarak zayıf bir senedle naklettiğini belirtmiştir.¹⁵ el-Cevzekânî'nin Ebû Hureyre hadisi olarak tahrîç ettiği bu rivayet, isnadında bilinmeyen râviler olmasından dolayı İbnü'l-Cevzî ve Suyûtî tarafından yalan ve uydurma olarak kabul edilmiştir.¹⁶

Gazâlî'nin Pazar günü namazı ile ilgili Hz. Ali'den nakledildiğini belirttiği bir başka hadis de şöyledir: "Pazar günü çokça namaz kılmak suretiyle Allah'ı birleyiniz. Zira Allah birdir ve onun ortağı yoktur. Kim Pazar günü öğle namazının farz ve sünnetinden sonra dört rekat

¹⁰ İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 85.

¹¹ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 40-41; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 50; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 86; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 45.

¹² İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 41.

¹³ İbn Kayyim el-Cevziyye, *el-Menârü'l-Münîf*, s. 48; *Nakdü'l-Menkûl*, s. 37.

¹⁴ Krş, Gazâlî, *İhyâ*, I, 197.

¹⁵ İrâkî, *el-Muğnî*, I, 197.

¹⁶ İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 86; Leknevî, *el-Âsârü'l-Merfû'a*, s. 51.

namaz kılar, ilk rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve Tenzîlü's-Secde'yi (Secde sûresini), ikincide Fâtihatü'l-Kitâb ve Tebâreke'yi okur, ardından teşehhüd eder ve selam verir, sonra kalkar ve geri kalan iki rekâtı kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve Cuma suresini okur, ardından da Allah'tan ihtiyacının karşılanmasını isterse, onun ihtiyacını gidermek Allah üzerine hak olur.¹⁷ Irâkî bu hadisi Ebû Mûsa el-Medîni'nin isnadsız olarak rivaye ettiğini belirtmiştir.¹⁸

Keşfü'l-Hafâ sahibi Aclûnî haftanın her bir günü için özel olarak kılınan namazların fazileti ile ilgili olarak nakledilen rivayetlerin tamamının uydurma olduğuna dikkat çekmiş, bu bağlamda yukarıdaki rivayeti örnek olarak naklettikten sonra bu rivayetin uydurma olduğu şeklindeki İbn Kayyim el-Cevziyye'nin görüşüne katılmıştır.¹⁹

Ali el-Kâri, pazar günü bir selamla dört rekatlık namazla ilgili rivayeti sonuna kadar zikretmiş ve 'Allah bunu uyduran kişiyi kahretsin, bunu ne cüretle Allah ve Rasûlü'ne affetmiştir' demekten kendini alamamıştır.²⁰

Bu tür namazlarla ilgili Ali el-Kâri'nin genel değerlendirmesi ise şöyledir: "Pazar günü/gecesi, Pazartesi günü/gecesi namazı şeklinde haftanın günlerine izafe edilen gündüz ve gece namazlarının tamamı yalandır. Aynı şekilde Recep ayının ilk Cuma günü namazı da yalandır. Şa'ban ayının ortasında kılınması tavsiye edilen gece namazı da aynı şekilde uydurmadır."²¹

1.2. Pazartesi Günü/Gecesi Namazı

el-Abbâs b. Hamza, Ahmed b. Abdullah, Bişr b. es-Seriyy, Heysem, Yezîd tarikiyle rivayet edildiğine göre Enes b. Mâlik Hz. Peygamber'in şöyle söylediğini nakletmiştir:

"Kim pazartesi gecesi altı rekât namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb'ı bir defa, Kul Hüvellahü Ehad'i yirmi defa okur ve daha sonra yedi defa istiğfar ederse, Allah ona kıyamet günü bin siddik, bin âbid ve bin zâhid sevabı verir. Yine o günde Allah ona nurdan parlayan bir taç giydirir. İnsanlar korktuğunda bu kişi korku hissetmez. Sırat üzerinden de

¹⁷ Gazâlî, *İhyâ*, I, 197.

¹⁸ Irâkî, *el-Muğnî*, I, 197.

¹⁹ Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, II, 411.

²⁰ Ali el-Kâri, *el-Esrâru'l-Merfû'a*, s. 403.

²¹ Ali el-Kâri, *el-Esrâru'l-Merfû'a*, s. 403; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 57.

şimşek gibi geçer.”²²

İbnü'l-Cevzî bu rivayetin isnadında Yezîd, el-Heyssem ve Bişr gibi cerhedilmiş râviler bulunduğunu belirtir. Ahmed b. Abdullah'ın yalancı olarak bilinen el-Ahmed b. Abdullah el-Cüveybârî olmasından hareketle bu rivayetin uydurma olduğunu kaydeder.²³ İbn Kayyim el-Cevziyye de bu hadisi uyduran kişinin Ahmed b. Abdullah el-Cüveybârî' olduğunu belirtmiştir.²⁴

Suyûtî ise Bişr b. es-Seriyy, el-Heyssem, Yezîd er-Rakkâşî, Enes tarihiyle nakledilen ve belli günlerde kılınması tavsiye edilen namazlarla ilgili rivayetlerin, söz konusu kişilerin “meçhul”, “zayıf”, “metruk”, “kendilerinden rivayet helal olmaz”, “hadis uydurucusu” gibi sıfatlarla cerh edilmiş olmalarından dolayı tamamının uydurma olduğunu kaydeder. Bu tarikle nakledilen rivayetlerden birisi olan yukarıdaki rivayetin de aynı şekilde uydurma olduğunu belirtir.²⁵

“Kim pazartesi günü dört rekât namaz kılar ve her bir rekatta Fatihatü'l-Kitâb'ı bir defa, Ayetelkürsî'yi bir defa, Kul Hüvallahü Ehad'i bir defa, Kul Eûzü bi Rabbi'l-Felak'ı bir defa, Kul Eûzü bi Rabi'n-Nâs'i bir defa okur ve selam verince on defa Allah'a istiğfar eder, Rasûlüne de on defa salât ve selam getirirse, bütün günahları bağışlanır ve Allah ona beyaz inciden bir saray verir. Sarayın ortasında uzunlukları ve enleri üç bin zira olan yedi ev vardır. Bu evlerden birincisi beyaz gümüşten, ikincisi altından, üçüncüsü inciden, dördüncüsü züm-rütten, beşincisi zebrecetten, altıncısı dürden ve yedincisi de parlayan bir nurdandır. Evlerin kapıları amberden olup her bir kapının üstünde zaferandan bin örtü vardır. Her bir evde kâfurdan bir dōşek ve her dōşegın üstünde bin yatak ve her bir yatak üzerinde de Allah'ın en güzel şekilde yaratmış olduğu huriler vardır. Bu hurilerin ayaklarından dizlerine kadar olan kısımları nemli zâferandandır. Dizlerinden göğüslerine kadar olan kısımları miskten, göğüsle-rinden boyunlarına kadar kısımları ise gri amberdendir. Boyunlarından başlarına kadar olam

²² İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 41; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 48-49; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 84; Ali el-Kârî, *el-Esrâru'l-Merfû'a*, s. 404. Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, 45; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 49.

²³ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 41.

²⁴ İbn Kayyim el-Cevziyye, *el-Menârü'l-Münîf*, s. 49.

²⁵ Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 48-49; Ayrıca bkz. İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 84; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 41.

kısımları da beyaz kâfurdandır ve her birinin üzerinde cennet elbiselerinin en güzelinden bin elbise bulunmaktadır."²⁶

İbnü'l-Cevzî İbrahim b. Muhammed, el-Hüseyn b. İbrahim, Muhammed b. Tâhir, Ali b. Ahmed el-Bündâr, Ali b. Ubeydullah, İbn Bündâr, el-Muhlis, el-Beğavî, Mus'ab, Mâlik, İbn Şihâb, Sâlim, İbn Ömer tarihiyle merfû olarak tahriç etmiş ve uydurma olduğunda şüphe bulunmadığını kaydetmiştir. Hem bu rivayeti hem de benzer şekilde salı günü/gecesi, çarşamba günü/gecesi, perşembe günü/gecesi, cuma günü/gecesi namazları ile ilgili rivayetleri el-Hüseyn b. İbrahim'in uydurmuş olduğunda şüphe bulunmadığını kaydeden İbnü'l-Cevzî, bu kişinin ilim sahibi biri olmasının ise ayrı bir üzüntü kaynağı olduğunu da ifade etmiştir.²⁷

İbn Kayyim el-Cevziyye ve Ali el-Kârî de bu rivayet yanında haftanın her bir günü kılınması tavsiye edilen namazlarla ilgili rivayetleri uyduran kişinin yalancı olarak meşhur olmuş el-Hüseyn b. İbrahim olduğu görüşünü paylaşmaktadır.²⁸

İbn Kayyim el-Cevziyye çirkin mükâfatlar içeren bu ve benzer hadislerin tamamının Hz. Peygamber adına söylenmiş yalan olduğuna dikkat çekmekte ve tür bu rivayetlere hadis ehli olmayan çok sayıda zühd, fakr ve fıkıh sahibi kişilerin itibar ettiğini belirtmektedir.²⁹

Konuyla ilgili başka bir rivayet ise şöyledir: "*Kim Pazartesi günü on iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve Ayetelkürsî'yi bir defa, namazı bitirince de Kul Hüvellahü Ehad'i on iki defa okur, on iki defa da istiğfar ederse kıyâmet günü bir münadi şöyle seslenir: Falan oğlu falan nerede? Kalksın ve sevabını alsın. Ona ilk olarak bin elbise verilir ve taç giydirilir. Sonra ona 'cennete gir' denilir. Onu bin melek karşılar ve her bir meleğin beraberinde bir hediye vardır. Melekler onu dillerine dolarlar ve parlak nurdan meydana*

²⁶ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 41-42; Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 50-51; İbn Arrâk, *Tenzîhü's-Şerî'a*, II, 86-87; Ali el-Kârî, *el-Esrâru'l-Merfû'a*, s. 403; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 45.

²⁷ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 42; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 45; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 52.

²⁸ İbn Kayyim el-Cevziyye, *el-Menârü'l-Münîf*, s. 49; Ali el-Kârî, *el-Esrâru'l-Merfû'a*, s. 404.

²⁹ İbn Kayyim el-Cevziyye, *el-Menârü'l-Münîf*, s. 50. Hadislerin dil ve üslup açısından problem arz etmesi, metin tenkidi kriterleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Geniş bilgi için bkz. M. Hayri Kışbaşıoğlu, *Alternatif Hadis Metodolojisi*, s. 239-242. Hayri Kırbaşıoğlu hadislerin mübalağalı vaat veya tehditler içermesini de önemli bir metin kriteri olarak kabul etmektedir. Bkz. Aynı eser, s. 242-246.

*gelen bin köşkün etrafında onu gezdirirler.*³⁰

Gazâlî tarafından *İhyâ*'da yer verilen bu rivayet hakkında Irâkî, "Ebû Musa el-Medîni tarafından senedsiz olarak zikredilmiş, münker bir rivayettir."³¹ değerlendirmesini yapmaktadır.

İmam Gazâlî'nin Câbir'den nakledildiğini belirttiği "*Kim pazartesi günü güneşin yükselişi anında iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb' ve Âyetelkürsî'yi birer defa, Kul Hüvellahü Ehad ile Muavveteyn'i de birer defa okur, selam verince Allah'a on defa istiğfarda bulunur, on defa da Hz. Peygamber'e salâtü selamda bulunursa, Allah o kimsenin bütün günahlarını bağışlar.*"³² şeklindeki rivayet de Irâkî tarafından münker olarak kabul edilmiştir.³³

1.3. Salı Günü/Gecesi Namazı

Yezîd er-Rakkâşî'nin Enes b. Mâlik'ten rivayetine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: "*Kim salı günü gün ortalandığında –başka bir rivayette günün yükselişi esnasında-on rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve Ayetelkürsî'yi bir defa, Kul Hüvellahü Ehad'i de üç defa okursa, ona yetmiş gün boyunca hiçbir günah yazılmaz. Yetmiş gün içinde vefat ederse şehit olur ve yetmiş yıllık günahı da affedilir.*"³⁴

Ebû Tâlib el-Mekkî ve Gazâlî tarafından nakledilen bu rivayetin Ebû Musa el-Medîni tarafından zayıf bir isnadla tahriç edildiği belirtilmiştir.³⁵

Salı gecesi iki rekat kılınması tavsiye edilen namazlarla ilgili rivayetler şöyledir: "*Salı gecesi kim iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb, Kul Hüvellahü Ehad ve Muavveteyn'i on beş defa; selam verdikten sonra da Ayetelkürsî'yi on beş defa okur ve on beş defa da Allah'a istiğfarda bulunursa onun için büyük bir sevap ve ecir olur.*"³⁶

³⁰ Gazâlî, *İhyâ*, I, 198.

³¹ Irâkî, *el-Muğnî*, I, 198.

³² Gazâlî, *İhyâ*, I, 198.

³³ Irâkî, *el-Muğnî*, I, 198; Ayrıca bkz. Leknevî, *el-Âsârü'l-Merfû'a*, s. 52-53.

³⁴ Ebû Talib el-Mekkî, *Kûtü'l-Kulûb*, s. 174; Gazâlî, *İhyâ*, I, 198.

³⁵ Irâkî, *el-Muğnî*, I, 198.

³⁶ Gazâlî, *İhyâ*, I, 199.

“Kim Salı gecesi iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb'ı bir defa, İnnâ Enzelnâhü ve Kul Hüvellahü Ehad'i yedi defa okursa Allah onu ateşten azad eder. Bu ise Kıyâmet gününde onu Cennete götüren bir rehber olur.”³⁷

İrâkî bu rivayetlerin de Ebû Musa el-Medîni tarafından isnadlı ve isnadsız olarak tahric edildiğini, ancak bu tür rivayetlerin tamamının münker olduğunu kaydetmiştir.³⁸

Şevkânî de “Kim Salı günü on rekat namaz kılar, (her rekatta) bir defa Âyetelkürsî ve bir defa da İhlas suresini okursa..” şeklindeki rivayeti kaydetmiş ve uydurma olduğunu belirtmiştir.³⁹

1.4. Çarşamba Günü /Gecesi Namazı

Ebû İdrîs el-Havlânî'nin Muaz b. Cebel'den rivayetine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: “Kim Çarşamba günü günün yükseliş anında on iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb'ı ve Ayetelkürsî'yi bir defa, Kul Hüvallahü Ehad'i üç defa, Muavvezeteyn'i de üç defa okursa Arşın yanında bir münadi şöyle seslenir: 'Ey Allah'ın kulu! Hayata yeniden başla. Allah senin geçmiş günahlarını bağışlamış ve senden kabir azabını, darlığını ve karanlığını gidermiştir. Yine senden kıyâmet gününün zorluklarını kaldırmıştır.’”⁴⁰

İrâkî bu rivayetle ilgili olarak şöyle demiştir: “Ebû Musa el-Medîni tahric etmiş ve râvilerinin sika olduğunu söylemiş ise de bu rivayetin râvileri arasında yer alan Muhammed b. Humejd er-Râzî yalancının biridir.”⁴¹

Gazâlî Fâtima'nın Hz. Peygamber'den naklettiği şöyle bir rivayete yer verir: “Kim Çarşamba gecesi iki rekat namaz kılar ve birinci rekatta Fâtihatü'l-Kitâb'ı ve Kul Eûzü bi Rabbi'l-felak'ı on defa; ikinci rekatta da Fatiha'dan sonra Kul Eûzü birabbî'n-Nâs'ı on defa okur daha sonra selam verir, Allah'a on defa istiğfar eder, Hz. Peygamber'e de on defa salâtü selam getirirse her semadan yetmiş bin melek iner ve bunlar onun sevabını kıyâmet

³⁷ Gazâlî, İhyâ, I, 199.

³⁸ İrâkî, el-Muğnî, I, 199; Leknevî, el-Âsâru'l-Merfû'a, s. 53-54.

³⁹ Şevkânî, el-Fevâidü'l-Mecmû'a, s. 46.

⁴⁰ Ebû Talib el-Mekkî, Kûtu'l-Kulûb, s. 174; Gazâlî, İhyâ, I, 198.

⁴¹ İrâkî, el-Muğnî, I, 198; Leknevî, el-Âsâru'l-Merfû'a, s. 54.

gününe kadar yazarlar.⁴² Irâkî bu rivayeti herhangi bir kaynakta bulamadığını kaydeder.⁴³

Gazâlî Fâtîma'dan rivayet edilen şöyle bir rivayete de yer vermektedir: "Kim Çarşamba gecesi altı rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fatiha'dan sonra "Kul Allahümme Malikü'l-Mülk"ü sonuna kadar okur, namazı bitirince de "Cezellahü Muhammeden enne mâ hüve ehlehû" derse, yetmiş yıllık günahı bağışlanır ve onun için cehennemden kurtuluş berati yazılır."⁴⁴ Irâkî, bu rivayetin de Ebû Mûsâ el-Medîni tarafından çok zayıf bir senedle zikredildiğini belirtmektedir.⁴⁵

1.5. Perşembe Günü/Gecesi Namazı

İkrime'nin İbn Abbas'tan rivayetine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: "Kim Perşembe günü öğle ile ikindi arasında iki rekat namaz kılar ve birinci rekatta Fâtihatü'l-Kitap ve Âyetelkürsî'yi yüz defa, ikinci rekatta Fâtihatü'l-Kitap ve Kul Hüvallahü Ehad'i yüz defa okur, Muhammed'e de yüz defa salâtü selam ederse, Allah ona Recep, Şa'ban ve Ramazan aylarını oruçlu geçiren kimsenin sevabını verir. Yine o kimse hac yapmış gibi sevap alır. Ayrıca ona Allah'a iman ve ona tevekkül eden kişi sayısınca iyilik verilir."⁴⁶ Gazâlî'nin İhya'sında zikrettiği bu rivayet için Irâkî, "Ebû Mûsâ el-Medîni tarafından çok zayıf bir senedle tahrîç edilmiştir." şeklinde görüşünü açıklamaktadır.⁴⁷

Gazâlî tarafından nakledilen bir başka rivayet de şöyledir. Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Kim perşembe gecesi akşam ile yatsı arasında iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fatiha'yı ve Âyetelkürsî'yi beş defa, Kul Hüvallahü Ehad'i beş defa, Muavvezeteyn'i beş defa okur ve namazı bitirince Allah'a on beş defa istiğfar eder de sevabını anne-babasına bağışlarsa, asi de olsa onlara karşı görevini yapmış olur ve Allah da ona sıddîk ve şehitlere verdiği dereceyi verir."⁴⁸

⁴² Gazâlî, *İhyâ*, I, 198.

⁴³ Irâkî, *el-Muğni*, I, 198.

⁴⁴ Gazâlî, *İhyâ*, I, 200.

⁴⁵ Irâkî, *el-Muğni*, I, 200; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 54.

⁴⁶ Ebû Talib el-Mekkî, *Kûtu'l-Kulûb*, s. 174; Gazâlî, *İhyâ*, I, 198.

⁴⁷ Irâkî, *el-Muğni*, I, 198.

⁴⁸ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 55.

İrâkî bu rivayetin Ebû Musa el-Medîni ve Ebû Mansûr ed-Deylemî tarafından çok zayıf bir senedle rivayet edildiğini belirtmekte ve münker bir rivayet olduğuna dikkat çekmektedir.⁴⁹

Benzer şekilde "Kim Perşembe gecesi iki rekat namaz kılsa, her rekatta Âyetelkürsî, İhlâs ve Muavvezeteyn surelerini beşer defa (okusun)." ve "Kim Perşembe gecesi iki rekat namaz kılsa, birinci rekatta yüz defa Âyetelkürsî'yi, ikinci rekatta da yüz defa İhlâs sûresini okusun..." şeklindeki rivayetler de uydurma olarak ifade edilmiştir.⁵⁰

1.6. Cuma Günü/Gecesi Namazı

Hz. Alî'den rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Cuma günü bütünüyle bir namazdır, bir duadır. Bir kul, güneş doğup, bir mızrak boyu veya daha fazla yükseldiğinde, güzelce abdest alır, iki rekat kuşluk namazını inanarak, ecrini hesap ederek kılsa Allah ona iki yüz iyilik yazar ve iki yüz kötülüğünü de siler. Kim de aynı namazı dört rekat kılsa, Allah onun cennetteki derecesini dört yüz kat yükseltir. Sekiz rekat kılsa cennetteki derecesini sekiz yüz kat yükseltir ve bütün günahlarını affeder. On iki rekat kılsa Allah ona bin iki yüz iyilik yazar, bin iki yüz kötülüğünü siler ve cennetteki derecesini bin iki yüz kat yükseltir."⁵¹ İrâkî, bu rivayetin aslını bulamadığını ve bâtil olduğunu belirtir.⁵²

Ebû Salih'in Ebû Hureyre'den rivayet ettiği hadise göre ise Hz. Peygamber şöyle demiştir: "Kim Cuma günü sabah namazı camide kılar, sonra güneş doğuncaya kadar orada oturup zikirle meşgul olursa, ona Firdevs-i Alâ'da yetmiş derece verilir. (Buradaki) her iki derecenin arası hızlı koşan bir atla yetmiş yılda kat edilecek kadar geniştir. Cuma namazını kılana, yine aynı yerde ve aynı vasıflarda elli derece verilir. O gün, ikinci namazını cemaatle kılana, sekiz köleyi alıp azat etmiş gibi sevap verilir. Akşam namazını cemaatle kılana, kabul edilmiş bir hac ve makbul bir umre sevabı verilir."⁵³

Ebû Tâlib el-Mekkî tarafından kaydedilen bu rivayete başka bir kaynakta rastlayama-

⁴⁹ İrâkî, *el-Muğni*, I, 200.

⁵⁰ Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 46.

⁵¹ Ebû Talib *el-Mekkî*, *Kûtu'l-Kulûb*, s. 175; Gazâlî, *İhyâ*, I, 198.

⁵² İrâkî, *el-Muğni*, I, 198.

⁵³ Ebû Talib *el-Mekkî*, *Kûtu'l-Kulûb*, s. 175.

dık.

Gazâlî bu konuda İbn Ömer'den şu rivayete yer vermektedir: “Cuma günü camiye girip cuma namazından önce dört rekat namaz kılıp her rekatta da Fâtihatü'l-Kitâb ve Kul Hüvallahü Ehad'i elli defa okuyan kimse, Cennet'teki makamını görünceye kadar, yahut ta bu makam ona gösterilmedikçe ölmez.”⁵⁴ Bu rivayet hakkında da Irâkî şöyle demiştir: “Darekutnî, Mâlik'in garib rivayetleri arasında zikretmiş ve sahih olmadığını, Abdullah b. Vasîf'in da meçhul bir râvi olduğunu belirtmiştir. Ben de bu rivayet dışında bir tarikini bilmiyorum.”⁵⁵

“Kim, Cuma gecesi akşam ile yatsı arasında on iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb'ı bir defa, Kul Hüvallahü Ehad'i on bir defa okursa, o kişi Allah için gündüzleri oruç tutup geceleri namaz kılmak suretiyle on iki yıl ibadet yapmış bir kişinin sevabını alır.”⁵⁶

Gazâlî'nin Câbir'den naklettiği bu rivayet için Irâkî; “Bâtıldır ve aslı yoktur.” demiştir.⁵⁷

İhyâ'da yer alan başka bir rivayet ise şöyledir: “Kim, Cuma gecesi yatsı namazını cemaatle kılar ve daha sonra iki rekat sünnet kıldıktan sonra on rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb, Kul Hüvallahü Ehad ve Muavvezeteyn'i birer defa okur ardından da üç rekatlık vitri kılar, akabinde sağ tarafına uzanır, yüzü de kibleye dönük olarak uyursa, Kadir Gecesi'ni ihya etmiş gibi olur.”⁵⁸

Gazâlî'nin Enes'ten naklettiği bu rivayet için Irâkî; “Bâtıldır, aslı yoktur.” değerlendirmesini yaptıktan sonra; “Bu tür rivayetlerin tamamı zayıf ve münkerdir. Haftanın gerek tüm günlerinde, gerekse tüm gecelerinde kılınması tavsiye edilen namazlarla ilgili sahih bir rivayet yoktur.” demektedir.⁵⁹

“Kim Cuma gecesi iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve İzâ

⁵⁴ Ebû Talib el-Mekkî, *Kûtu'l-Kulûb*, s. 175-176; Gazâlî, *İhyâ*, I, 198-199.

⁵⁵ Irâkî, *el-Muğnî*, I, 199; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 57.

⁵⁶ Ebû Talib el-Mekkî, *Kûtu'l-Kulûb*, s. 175-176; Gazâlî, *İhyâ*, I, 200; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 55.

⁵⁷ Irâkî, *el-Muğnî*, I, 200.

⁵⁸ Gazâlî, *İhyâ*, I, 200; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 56.

⁵⁹ Irâkî, *el-Muğnî*, I, 200.

zülzilet'i on beş defa okursa- başka bir rivayette elli defa okursa şeklindedir- Allah onu kabir azabından ve kıyâmet günün zorluklarından emin kılar."⁶⁰

İbnü'l-Cevzî Abdullah b. Davud el-Vâsîfî, Hammâd b. Seleme, el-Muhtâr b. Fülful, Enes b. Mâlik'ten merfû olarak naklettiği bu hadisin sahih olmadığını belirttikten sonra İbn Hibban'ın Abdullah b. Dâvud hakkında; "Gerçekten hadisi terk edilmiştir. Meşhur kişilerden münker rivayetlerde bulunduğu için rivayetiyle delil getirmek caiz değildir." dediğini ilave etmektedir.⁶¹ Fettenî söz konusu râvi hakkında İbn Adiy'in olumlu görüş belirttiğini, Deylemî'nin de şahit rivayette bulunduğunu ifade etmekle birlikte İbn Hacer'in bu rivayeti sened açısından zayıf gördüğünü belirtir.⁶²

İbnü'l-Cevzî tarafından bu konuda uydurma olarak kaydedilen başka bir rivayet ise şöyledir: "Kim Cuma günü öğle ile ikindi arasında iki rekât namaz kılar, ilk rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve Âyetelkürsî'yi birer defa, Kul Eûzü bi Rabbi'l-Felak sûresini yirmi beş defa; ikinci rekatta da Fâtihatü'l-Kitâb, Kul Hüvellahü Ehad ve Kul Eûzü bi Rabbi'n-Nâs sûrelerini yirmi beş defa okur, selam verdikten sonra da elli defa "Lâ Havle velâ Kuvvete illa billâh" derse, o kimse rüyasında Rabbini ve Cennet'teki mekanını görmeden ya da kendisine mekanı gösterilmeden bu dünyadan ayrılmaz."

İbnü'l-Cevzî; Vekî' b. Cerrâh, Leys, Mücâhid, İbn Abbas tarihiyle gelen bu rivayetin uydurma olduğunu, râvilerinin bilinmediğini belirtmiştir.⁶³ Ayrıca o, Ebû Tâlib el-Mekkî tarafından haftalık namazlarla ilgili zikredilen ve Ebû Hamid Gazâlî tarafından da nakledilen rivayetlerinin tamamının aslının olmadığını kaydetmektedir.⁶⁴

Cuma günü kılınacak namazlar hakkındaki uydurma rivayetler bunlarla sınırlı değildir. Cuma gecesi her rekatta on İhlas (sûresi) okunarak kılınacak on iki rekatlık namaz, bir İhlas ve bir Muavvezeteyn ile kılınan on rekatlık namaz, her rekatta on beş defa -bir başka rivayette elli defa- İzâ Zülzile okuyarak kılınacak iki rekât namazla ilgili rivayetlerin tamamı asılsız,

⁶⁰ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 42; Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 52; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 110-11; Fettenî, *Tezkiratü'l-Mevdû'ât*, s. 42; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 56.

⁶¹ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 42-43.

⁶² Fettenî, *Tezkiratü'l-Mevdû'ât*, s. 42.

⁶³ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 43.

⁶⁴ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 43.

münker ve bâtıdır. Yine aynı şekilde cuma günü "iki, dört, sekiz, on, on iki rekat şeklinde kılınması tavsiye edilen namazlarla ilgili rivayetlerin de aslı yoktur.

Esasen "Kim şu kadar rekat namaz kılar ve her rekatta şu şu sureleri okursa..." şeklindeki rivayetlerin tamamı uydurma olarak nitelendirilmiştir.⁶⁵

1.7. Cumartesi Günü/Gecesi Namazı

Rivayete göre Cumartesi günü namazıyla ilgili olarak Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Kim cumartesi günü dört rekat namaz kılar ve her bir rekatta "el-Hamdü'yü bir kere, Kul Yâ Eyyühe'l-Kâfirün'u üç defa, Kul Huvellahü Ehad'ı üç defa ve namazı bitirdikten sonra da Ayetelkürsî'yi bir defa okursa, Allah ona her bir Yahudi erkek ve kadın sayısınca, gündüzü oruçlu gecesi namazlı geçirilen bir yıllık ibadet yazar. Allah onun için her bir Yahudi erkek ve kadın sayısınca cennete bir şehir inşa eder. O kişi her bir Yahudi erkek ve kadın sayısınca İsmail oğlundan bir köle azat etmiş gibi olur. Yine o kişi Tevrat, İncil, Zebûr ve Furkân (Kur'ân)'ı okumuş ve bunun akabinde de Allah buna karşılık her bir Yahudi erkek ve kadın sayısınca bin şehit sevabı vermiş gibi olur. Allah o kişinin kalbini ve kabrini bin nurla nurlandırır, bin elbise giydirir, dünya ve ahirette onun ayıplarını gizler. Kıyâmet gününde o, Allah'ın arşının gölgesinde nebiler, şehitlerle birlikte bulunur ve onlarla birlikte yer, içer. Allah onu okuduğu harf sayısınca onu huri ile evlendirir. Her bir ayet karşılığında bin siddik sevabı, Kur'an'dan her bir sûre karşılığında İsmail'in çocuklarından bin köle azat etme sevabı verir ve her bir Yahudi ve Hıristiyan sayısınca da hac ve umre sevabı yazar."⁶⁶

el-Cevzekânî bu hadisi Ebû Hureyre'den merfû olarak tahriç etmiştir. İbnü'l-Cevzî bu rivayetin uydurma, râvilerinden birçoğunun da meçhul olduğunu belirtmiş, İshâk b. Yahyâ'nın da terkedilen râvilerden biri olduğunu açıklamıştır.⁶⁷

Suyûtî ve daha birçok hadis alimi bu rivayetin uydurma olduğunu kabul etmiştir. Gazâlî İhyâ'da yer verdiği bu rivayet hakkında şöyle demektedir: "Bu rivayeti Cafer b. Muhammed el-Firyâbî günlük namazların fazileti ile ilgili bir cüzünde Muhammed b. Humejd er-Râzî

⁶⁵ Fettenî, *Tezkiratü'l-Mevdû'ât*, s. 41-42; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 46.

⁶⁶ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 38-39; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 49; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 84-85; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 44; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 47-48.

⁶⁷ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 38-39.

tarikiyle rivayet etmiştir. Ebû Musa el-Medînî de “Vazâifu'l-Leyâlî ve'l-Eyyâm” da başka bir vecihten zikretmiştir ki, bâtıdır.”⁶⁸

el-Cevzekânî'nin Enes'den merfû olarak naklettiği bir başka rivayet de şöyledir: *Kim Cumartesi günü kuşluk vaktinde dört rekât namaz kılar ve her bir rekatta Fatihatü'l-Kitâb'ı bir defa, Kul Hüvallahü Ehad'i on beş defa okursa Allah ona her bir rekât karşılığında inci ve yakutla taçlanmış altından bin köşk verir. Bu köşkların her birinin içinde su, süt, şarap ve baldan olmak üzere dört ayrı nehir vardır. Bu nehirlerin kıyısında nurdan ağaçlar vardır. Bu ağaçların her birisinin dünya günlerinin sayısı kadar dalı vardır. Her bir dalda ise kum ve toprak sayısınca meyve vardır ve onların tozu misktir. Her bir ağaç altında ise Rahman'ın nuruyla gölgelenen oturma yerleri vardır. Bu ağaçların altında Allah'ın veli kulları bir araya gelir. Onlara ne mutlu! Ve orası ne iyi dönüş yurdudur.*⁶⁹

İbnü'l-Cevzî, Suyûtî ve diğer çok sayıda alim bu rivayetin de diğerleri gibi uydurma olduğunu belirtmişlerdir.⁷⁰

“Kim cumartesi gecesi dört rekât namaz kılar ve her bir rekatta Fatihatü'l-Kitâb'ı bir defa, “Kul Hüvallahü Ehad'i” yirmi beş defa okursa, Allah o kimsenin bedenine ateşi haram kılar.”⁷¹

el-Cevzekânî Enes'den merfû olarak tahrîc etmiştir. İbnü'l-Cevzî: “Bu hadisin aslı yoktur. Râvilerinin çoğu haklarında bilgi olmayan meçhul kişilerdir. Râvilerinden Yezîd er-Rakkâşî zayıf, el-Heysem de hadisleri terkedilmiş birdir” derken, el-Humeydî “Bişr b. es-Seriy' den hadis yazmak helâl olmaz”, Ahmed b. Abdullah ise yalancı ve uydurmacı biri olan Ahmed b. Abdullah el-Cüveybârî'dir” demişlerdir.⁷²

⁶⁸ Gazâlî, *İhyâ*, I, 199; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 48.

⁶⁹ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 39.

⁷⁰ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 39; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 48; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 84; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 44.

⁷¹ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 37-38; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 48; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 84; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 44.

⁷² İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 37-38; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 49.

Suyûtî, İbn Arrâk gibi hadis alimleri de bu rivayetin uydurma olduğu kanaatindedirler.⁷³

"Kim Cumartesi gecesi dört rekat namaz kılar ve her bir rekatta el-Hamdü'yü bir defa, Âyetelkürsî'yi de üç defa okursa, Allah onun, ana-babasının günahlarını bağışlar ve şefaahat edilecek kimselerden –başka bir rivayette de- Muhammed (sav)'in şefaahat edeceği kimselerden- olur."⁷⁴ İbn Arrâk "Enes'den merfû olarak nakledilen bu rivayet de uydurma olarak kabul edilmiştir" der.⁷⁵

2. Bazı Ayların Belli Günleri/Gecelerinde Kılınması Tavsiye Edilen Namazlar

Kutsal olarak kabul edilen ve "üç aylar" olarak bilinen Recep, Şa'ban ve Ramazan ayının muayyen gün ve geceleri ile Ramazan, Kurban bayram gün ve geceleri, ayrıca Arefe ve aşûre gün ve gecesinde kılınması tavsiye edilen namazlar da şekil ve içerik olarak günlük olarak kılınması tavsiye edilen namazlara benzerlik arz etmektedir. Aynı üslûp ve muhteva ile nakledilen bu rivayetler aynı şekilde tenkit edilmiş, uydurma oldukları kesin bir dille ifade edilmiştir.

2.1. Recep Ayında Kılınan Namazlar

2.1.1. Recep Ayının İlk Gecesi Namazı

Muhammed b. Yunus es-Serahsî, Muhammed b. el-Kâsım, Ali b. Muhammed, Humejd et-Tavîl tarihiyle Enes b. Malik'ten rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: "Kim Recep ayının ilk gecesinde akşam namazını kılar ve daha sonra birer defa Fâtihatü'l-Kitâb ve Kul Hüvellâhü Ehad sûrelerini okuyarak on selamla yirmi rekat namaz kılsa, bunun sevabının ne olduğunu biliyor musunuz? Oysa Ruhü'l-Emîn bunu bana öğretti. Sahâbe, Allah ve Rasûlü daha iyi bilir deyince Hz. Peygamber şöyle devam etmiştir: Allah onu, ailesini, malını ve çocuklarını korur, kabir azabından muaf tutar. Sırrattan da hesapsız ve azapsız olarak burak gibi geçer."⁷⁶

⁷³ Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 48; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 84

⁷⁴ Suyûtî, *Zeylü'l-Leâliü'l-Masnû'a*, s. 107.

⁷⁵ İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 122.

⁷⁶ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 46; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 55; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 89; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 47.

Bu hadisi el-Cevzekânî, Enes'den merfû olarak nakletmiş ve İbnü'l-Cevzî de bu tarik-
le kitabına alarak "râvilerinin çoğu bilinmiyor" diyerek hadisin uydurma olduğuna hükmetmiş-
tir.⁷⁷ Suyûtî, İbn Arrâk ve Şevkanî gibi alimler de bu rivayetin uydurma olduğu hususunda
görüş birliği içindedirler.⁷⁸

2.1.2. Recep Ayının İlk Cuma Gecesi (Regaip) Namazı

Halef b. Abdullah es-Sağani, Humeyd et-Tavil, Enes b. Mâlik tarihiyle Hz. Peygamber
şöyle demiştir: "Recep Allah'ın ayı, Şa'ban benim ayım ve Ramazan da ümmetimin ayıdır."
Bunun üzerine Hz. Peygamber'e 'Allah'ın ayının manası nedir?' diye sorumlu, o da şu cevabı
vermiştir: "Bu ay bağışlanma ayıdır. Bu ayda insanların kanları korunmuştur; bu ayda Allah,
nebilerinin tövbelerini kabul etmiş ve kullarını düşmanlarından kurtarmıştır. Kim bu ayda oruç
tutarsa üç şey Allah'a vacip olur: Geçmiş bütün günahlarının bağışlanması, geri kalan öm-
ründe kötülüklerden korunması ve Büyük Gün'de susuzluktan kurtulması". Bu sırada yaşlı
zayıf biri ayağa kalktı ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben (Recep ayının) tamamında oruç tutamıyo-
rum" deyince Hz. Peygamber: "O halde Recep'in ilk gününde yahut ortasında yahut da so-
nunda oruç tut. Böyle yaparsan tamamını oruçlu geçirmiş kimse gibi sevap kazanırsın. İyilik-
ler on misli ileler. Ancak Recep ayının ilk Cuma gecesini ihmal etmeyiniz. Bu geceyi melekler
regaip gecesi diye isimlendirmişlerdir. Bu gecede gecenin üçte biri geçince, yer ve gökyüzü-
nün bütün melekleri Kâbe ve çevresinde toplanır, Allah onlara muttali olur ve şöyle der:
Meleklerim! Benden istediğinizi dileyiniz. Onlar ise şöyle derler: "Rabbimiz bizim dileğimiz
Recep ayında oruç tutanları bağışlamandır. Bunun üzerine Allah şöyle der: "Ben bunu yap-
tım." Sonra Hz. Peygamber şöyle devam emiştir: "Recep ayının ilk Perşembe günü kim oruç
tutar sonra akşamla yatsı namazı arasında (Perşembeyi cumaya bağlayan gece) on iki rekat
namaz kılar ve her bir rekatta bir defa Fâtihatü'l-Kitâb'ı, üç defa İnnâ enzelnâhü'yü üç defa
ve on iki defa Kul Hüvallahü Ehad'i okur ve her iki rekatta selam verir, namazını bitirip bana
yetmiş defa salâtü selam eder, sonra: 'Allahümme salli alâ Muhammedi'n-Nebiyi'l-Ümmiyyi
ve alâ âlihî ve sellem' der, secde yapar ve secde de yetmiş defa "Subbûhun Kuddüsün
Rabbü'l-Melâiketi ve'r-Rûh" der arkasından başını kaldırr ve yetmiş defa: "Rabbim beni
bağışla. Bana merhamet et. Bildiklerinden sorumlu tutma. Şüphesiz sen çok yücesin" der

⁷⁷ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 46.

⁷⁸ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 90.

sonra ikinci defa secde yapıp yine ilk secdede dediklerini tekrar ederse, Allah onun secdede istediklerini yerine getirir. Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, Ümmetimden kim bu namazı kılsa onun günahları denizlerin köpüğü, kum taneleri, dağların ağırlığı, yağmur taneleri, ağaç yaprakları kadar olsa bile Allah onun günahlarını bağışlar. Kıyamet gününde kendi soyundan gelen yedi yüz kişiye şefaet eder. Kabrindeki ilk gecesi bu namazın sevabı gelir ve sahibine şöyle der: "Ey dostum! Seni müjdeliyorum. Sen her türlü zorluktan kurtuldun." Namazın sahibi bu sese: "Sen kimsin? Allah'a yemin ederim ki daha önce senden daha güzel yüzlü birini görmedim, sözü senin sözünden daha tatlı bir söz duymadım. Senin kokundan daha güzel bir koku koklamadım." deyince bu ses ona şöyle cevap verir: "Ey dostum! Ben filan sene filan ayın filan gecesinde kıldığın namazdan başkası değilim. Bu gece senin ihtiyacını gidermek, yalnızlığını paylaşmak ve senden korkuyu gidermek için geldim. Sûra üflendiğinde kıyâmet alanında senin başının üstünde gölge olurum. Ayrıca Allah'ın senden ebedi olarak hayrı esirgemeyeceği müjdesini de vermem istiyorum."⁷⁹

Gazâlî'nin müstehab olarak zikrettiği, ancak âhad bir rivayet olmasına karşılık sırf Kudüslülerin bu namazı kıldıkları ve terk edene de müsamaha göstermedikleri için kitabına aldığı belirttiği bu rivayet hakkında Irâkî şöyle demiştir: "Regaip namazı olarak ifade edilen bu rivayet, uydurmadır."⁸⁰

İbnü'l-Cevzî bu rivayet hakkında şöyle demiştir: "Bu Hz. Peygamber adına uydurulmuş bir hadistir. İbn Cüheyem bu rivayeti uydurmakla itham edilmiş ve yalancı olduğu söylenmiştir. Hocamız Abdulvehhab'ın bu rivayet hakkında şöyle dediğini duydum: 'İsnadındaki râviler meçhuldür. Bütün kitaplara bakmama karşın râvileri hakkında bir bilgi edinemedim.'⁸¹ İbnü'l-Cevzî bu rivayete ilgili değerlendirmesine şöyle devam eder: "Bu hadis muhaddislerin ittifakı ile uydurmadır. Râvilerden Humeyd ve Enes dışındakilerin hadisleriyle delil getirilemez. Bunların çoğu meçhul ve bir kısmı da yalancıdır."⁸²

⁷⁹ Gazâlî, *İhyâ*, I, 202-203.

⁸⁰ Irâkî, *el-Muğnî*, I, 202. Regaip namazı hakkında İzzuttin b. Abdilaziz b. Abdisselam ile Takiyyuddin İbnu's-Salah arasında geçen bir münazara için bk. M. Cemal Sofuoğlu, "el-Münazaratü fi Salati'l-Regaip", DEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, İzmir 1992, VII, 13-45.

⁸¹ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 46-47; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 90-92.

⁸² Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 55-56; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 90-92; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 47-48; Leknevî, *el-Âsârü'l-Merfû'a*, s. 62-63.

İbn Hacer, İbnü'l-Cevzî'den naklen bu hadisin uydurma olduğunu belirtmekte ve isnadında çok sayıda bilinmeyen râvinin olduğunu ilave etmektedir.⁸³

Zehebî *Mizan*'da bu hadisin râvilerden olan Mekke sûflerinin hocalarından Ebû'l-Hasen Ali b. Abdullah b. Cahdam'nin hadis uydurmakla itham edildiğini belirtir.⁸⁴

Kısaca ifade etmek gerekirse Recep ayının ilk Perşembe gecesine ait müstakil bir namaz ya da ibadet hakkında varit olan hadisler İbn Hacer'in de ifade ettiği üzere gerek metin ve gerekse isnat açısından sahih değildir. Bu gecenin sabahında tutulacak oruçla ilgili rivayet de aslı olmayan rivayetlerden kabul edilmiştir.⁸⁵

2.1.3. Recep Ayının Yarisında Kılınan Gece Namazı

Ahmed b. Zeyd b. Yahyâ, Muhammed b. Yahya, Babası, tarikiyle Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: "*Kim Recep ayının yarısı gecesinde on dört rekât namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve Kul Hüvallahü Ehad'i on bir defa, Kul Eûzü bi Rabb'i'n-Nâs'ı üç defa okur, namazını bitirince de bana on defa salâtü selam getirir, sonra otuz defa Allah'ı tesbih, tahmîd, tekbîr ve tehlîl ederse Allah o kişiye iyiliklerini yazan bin melek gönderir. O melekler Firdevs cennetinde onun için ağaç dikerler. Allah o kimseye o gece isabet eden her türlü günahı siler. Bu namazda okuduğu her bir sûre karşılığında ona yedi yüz iyilik yazılır. Her bir rûkû ve secdesi için cennette yeşil zebrecetten on köşk inşa edilir. Her bir rekât karşılığında Cennet'te on şehir verilir. Her şehir kırmızı yakuttandır. Ona bir melek gelir ve ellerini onun omzuna koyar ve ona şöyle der: "Amel işlemeye tekrar başla, zira daha önceki günahların bağışlanmıştı."*"⁸⁶

İbnü'l-Cevzî bu hadisi el-Cevzekânî'den tahriç etmiş, uydurma olduğunu, râvilerinin bilinmediğini, bunu uyduran kişinin de el-Huseyn b. İbrahim olduğunda şüphe bulunmadığını kaydetmiştir.⁸⁷ Suyûtî, İbn Arrâk ve Şevkânî gibi âlimler de bu görüşü benimsemişlerdir.⁸⁸

⁸³ İbn Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, IV, 238.

⁸⁴ Zehebî, *Mizânü'l-İtidâl*, V, 171

⁸⁵ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 77.

⁸⁶ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 48-49; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 57; İbn Arrâk, *Tenzîhü's-Şerî'a*, II, 92; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s.50.

⁸⁷ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 49.

⁸⁸ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 60.

2.1.4. Recep Ayının Yirmi Yedinci Günü/Gecesi Kılınan Namaz

Recep ayının yirmi yedinci günü/gecesi kılınması tavsiye edilen namazlarla ilgili rivayetler şöyledir: “Kim Recep ayının yirmi yedinci gecesi on iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve bir sûre okur, namazdan sonra da oturur vaziyette Fâtihatü'l-Kitâb'ı yedi defa okur daha sonra da dört defa “Subhânellahi ve'l-Hamdülillahi velâ ilâhe illallah ve lâ havle ve la kuvvete illa billahilaliyyilâzîm” der, o gece sabahında da oruç tutarsa Allah o kişinin altmış yıllık günahını siler. İşte o gece Muhammed (sav)'in gönderildiği gece-
dir.”

İbn Hacer, İbn Abbas'tan hem mevkûf hem de merfû olarak zikredilen bu rivayetin uydurma olduğunu söylemiştir.⁸⁹ Leknevî, Hasan el-Basrî'den rivayet edilen “Recep ayının yirmi yedinci günü geldiğinde Abdullah b. Abbas itikafı olarak sabahlar ve öğleye kadar namaz kılmaya devam ederdi. Öğle olduğunda yerinden biraz hareket eder ve dört rekat namaz kılardı. Bu namazın her bir rekatında bir defa el-Hamdü lillâh'i bir defa Muavvezeteyn'i, üç defa İnnâ enzelnâhü'yü ve elli defa da Kul Hüvallahü Ehad'i okur sonra da ikindiye kadar dua ederdi. Ardında da Rasûlüllah (sav) bu günde böyle yapardı derdi.”⁹⁰ şeklindeki rivayetin Ğunyetu't-Tâlibîn'de Hasan el-Basrî'den nakledildiğini ancak uydurma olduğunu belirtir.⁹¹

Recep ayının yirmi yedinci gecesi ile ilgili bir başka rivayet de şöyledir: “Recep ayı içinde öyle bir gece vardır ki, o gece ibadet eden kişi için yüz senelik iyilik yazılır. İşte o gece Recep ayının sondan üçüncü gecesidir. Kim o gecede on iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve bir sûre okur ve her iki rekatta teşehhüd edip diğer ikisinde de selam verir, ardından da yüz defa Subhanellahi ve'l-Hamdülillahi ve lâ ilâhe illallahü vallahü Ekber der, Yüz defa istiğfar eder, yüz defa Hz. Peygamber'e salâtü selam getirir, kendi istediği şeyler için dua eder ve o gecenin sabahında oruç tutarsa, Allah onun herhangi bir günah içermemek şartıyla bütün dualarını kabul eder.”⁹²

Beyhakî, İsâ b. Ğuncâr, Muhammed b. el-Fadl, Ebân, Enes tarikiyle rivayet etmiştir.

⁸⁹ İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 90; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 61.

⁹⁰ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 78.

⁹¹ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 78.

⁹² Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 61-62.

İsnadında yer alan Muhammed b. el-Fadl b. Atıyye ve Ebân b. Ebî Ayyâş yalancılıkla itham edilmiştir. İbn Hacer uydurma rivayetler arasında zikretmiştir.⁹³

Recep ayının yirmi yedinci gün ve gecesini ibadetle geçirmenin önemini vurgulayan bir başka rivayet de şöyledir: “*Recep ayında öyle bir gün ve gece vardır ki, kim o günde oruç tutar ve o geceyi namaz kılarak geçirirse, yüz yıl gündüz oruç tutmuş gece de namaz kılmış kimse gibi sevap kazanır. O gün recebin sondan üçüncü günüdür. O gün Muhammed (sav)’in gönderildiği gündür.*”⁹⁴

Bu rivayeti İbn Hacer’in tahric ettiğini ve uydurma hadisler arasında zikrettiğini kaydeden Leknevî bu konuda İbn Hacer’in şu değerlendirmesine yer verir: “Recep ayının tamamını ya da bir kısmını oruç tutarak geçirmenin fazileti ile ilgili varid olan hadislerin bir kısmı zayıf bir kısmı da uydurmadır.”⁹⁵

2.1.6. Recep Ayının Herhangi Bir Gününde Kılınan Namaz

İbn Abbas’dan merfû olarak rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: “*Kim Recep ayında bir gün oruç tutar ve o günde dört rekat namaz kılar, birinci rekatta Âyetelkürsî, ikinci rekatta Kul Hüvellâhü Ehad’i yüz defa okursa o kişi Cennetteki makamını görmedikçe ya da makamı kendisine gösterilmedikçe ölmez.*”

İbnü'l-Cevzî, senedli olarak zikrettiği bu rivayetin, râvilerinden çoğunun bilinmediğini, Osman b. Atâ’nın ise metruk râvilerden biri olduğunu belirterek uydurma bir rivayet olduğunu belirtmiştir.⁹⁶

Ebû Süleyman el-Cürcanî, Hırc b. Hişam, Osman b. Atâ, Ata tarihiyle rivayet edildiğine göre İbn Abbas Hz. Peygamber’den şöyle rivayet etmiştir: “*Kim Recep ayında bir gün oruç tutar, o günde dört rekat namaz kılar ve ilk rekatta yüz defa Âyetelkürsî; ikinci rekatta yüz defa Kul Hüvallahü Ehad’i okursa, Cennet’teki mekanını görünceye kadar ya da makamı*

⁹³ İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 90 Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 61-62.

⁹⁴ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 58.

⁹⁵ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 58.

⁹⁶ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 46-47. İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 89-90.

kendisine görününceye kadar ölmez.”⁹⁷

Suyûtî, İbn Arrâk ve Şevkanî gibi âlimler tarafından da kaydedilen bu rivayeti İbnü'l-Cevzî, senediyle birlikte İbn Abbas'dan merfû olarak zikretmiş, hadisin uydurma olduğunu, râvilerinin çoğunun bilinmediğini, hadisçiler nazarında Osman b. Atâ'nın metruk kabul edildiğini kaydetmiştir.⁹⁸

2.2. Şa'ban Ayında Kılınan Namazlar

2.2.1. Şa'ban Ayının Ortasında Kılınan Gece Namazı

Beraat kandili olarak ihya edilen bu gecede kılınması gereken namazla ilgili rivayetler Ali b. Ebî Tâlib, İbn Ömer ve Ebû Ca'fer el-Bâkır tarafından nakledilmiştir.

Hz. Ali tarikine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: “Ey Ali! Şa'ban ayının ortasındaki gecede kim yüz rekat namaz kılar ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve Kul Hüvallahü Ehad'i on bir defa okursa, Allah bu namazı kılan kimsenin bütün ihtiyaçlarını karşılar. Hz. Ali'nin ‘Ey Allah'ın Rasûlü! Eğer Allah o kimseyi daha önce şaki kılmışsa (bu namaz) onu saîd yapar mı?’ sorusuna Rasûlullah şöyle cevap vermiştir: “Ey Ali! Beni hak üzere gönderen Allah'a yemin ederim ki eğer levh-i mahfuzda ‘falan oğlu falan şaki olarak yaratılmıştır’ şeklinde yazılmış bile olsa, Allah onu siler ve onu saîd kılar. Allah ona onun iyiliklerini yazan, kötülükleri silen ve derecesini yükselten yetmiş bin melek gönderir. Yine Allah Adn cennetinde onun için daha önce hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın aklına gelmediği şehirler ve köşkler yapan, ağaçlar diken bin yahut yedi yüz bin melek gönderir. Her cennette size anlattığım şekilde şehirler, köşkler ve ağaçlar vardır. Eğer (o namazı kılan kimse) bir yıl geçmeden ölecek olursa şehid olarak ölür ve Allah ona Kul Hüvallahü Ehad'in her bir harfine karşılık yetmiş bin huri ve her bir huri için erkek ve kadın hizmetliler; yetmiş bin ğilmân ve vildân, yetmiş bin perde verir. Bu gecede Kul Hüvallahü Ehad'i okuyan herkes için yetmiş şehid sevabı yazılır. Daha önceki kıldığı namazlar ve daha sonra kılacağı namazlar da kabul edilir. Eğer ana-babası cehenneme atılır ve bu kişi de onlar için dua ederse - Allah'a şirk koşmamışlarsa- onları Cehennem'den çıkarır. Beni hak nebi olarak gönderen

⁹⁷ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 46-47; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 55; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 89-90; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 47.

⁹⁸ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 46-47; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 61.

Allah'a yemin ederim ki, o kimse cennetteki yerini görmedikçe ya da kendine cennetteki yeri gösterilmedikçe dünyadan ayrılmaz. Yine beni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, Allah o gece ve günün her bir saatinde (anında) ona selam eden, onunla musafaha eden ve sûra üfleninceye kadar ona dua eden yetmiş bin melek gönderir. Kıyâmet gününde ise kerim kimselerle birlikte haşreder. Allah kiramen katibine de 'Kuluma hiçbir kötülük yazmayın. Ona bir yıl geçinceye kadar iyilik yazın' diye emreder. Kim bu namazı kılar ve ahireti de isterse Allah o kimse için katında bir nasip ayırır."⁹⁹

Rivayetin İbn Ömer tariki ise şöyledir: "Şa'ban ayının yarısı gecesinde kim yüz rekâtta bin defa Kul Hüvellaühü Ehad'i okursa, Allah o kimse için onu cennetle müjdeleyen yüz melek göndermedikçe -ki bu meleklerden yirmisi onu cennetle müjdeler, otuzu onu Cehennem'e karşı korur, otuzu onu hata etmekten korur ve yirmisi de onun düşmanlarına tuzak kurar- dünyadan ayrılmaz."¹⁰⁰

Ebû Cafer el-Bâkır tarikine göre ise Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Kim Şa'ban ayının yarısı gecesinde on kez biner defa Kul Hüvellaühü Ehad'i okursa, Allah ona yüz melek göndermedikçe -bunların otuzu onu cennetle müjdeler, otuzu ateşten korur, otuzu hata etmekten korur, onu da düşmanlarını yok eder- ölmez."¹⁰¹

İbnü'l-Cevzî bu rivayetlerin uydurma olduğunda şüphe olmadığını, her üç tarikte bulunan râvilerin çoğunun bilinmediğini, bir kısmının da zayıf olduğunu belirterek şöyle der: "Bu hadislerde söylenenleri gerçekleştirmek asla mümkün değildir. Biz, birçok kişinin kısa gecelerde bu tür namazları kılacağı derken, sabah namazlarını geçirdiklerini ve tembel bir şekilde sabahladıklarını gördük. Bazı kıssacılar da meclislerini bu tür rivayetleri anlatmakla doldurmuşlardır. Bütün bunlar doğrudan uzaklaşmaktan başka bir şey değildir."¹⁰²

Zehebî ve İbn Hacer, Muhammed b. Sa'îd et-Taberî'nin terceme-i halinde bu rivayete yer vermişler, bu rivayetin râvilerinden olan Muhammed b. Sa'îd et-Taberî ve Muammed b.

⁹⁹ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 49-50; Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 57; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 92-93; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 50-51.

¹⁰⁰ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 51; Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 58; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 92.

¹⁰¹ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 51

¹⁰² İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 51; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 82-83.

Amr el-Becelî hakkında bilgi sahibi olmadıklarını kaydetmişlerdir.¹⁰³

Bu konuda İbnü'l-Cevzî'nin isnadlı bir şekilde Ebû Hureyre'den merfû olarak tahriç ettiği başka bir rivayete göre ise Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Kim Şa'ban ayının ortasındaki gece on iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta otuz defa Kul Hüvallahü Ehad'i okursa Cennetteki mekanını görmedikçe ölmez. Ayrıca kendi ehlinden cennete girmesi hak olan on kişiye de şefa'at eder."

İbnü'l-Cevzî bu rivayetin de uydurma olduğunu, senesinde bilinmeyen râviler bulunduğunu belirtmiş¹⁰⁴, Suyutî, İbn Arrâk ve İbn Hacer gibi birçok hadis alimi de bu görüşe katılmıştır.¹⁰⁵

İbnü'l-Cevzî ve İbn Arrâk'a göre "Şa'ban ayının ortasındaki gece kim yüz rekatlık bir namazda bin defa Kul Hüvallahü Ehad'i okursa Allah ona yüz melek göndermedikçe o kişi ölmez. Bunlardan otuzu onu cennetle müjdelere; otuzu onu azaptan korur; otuzu onu hata yapmaktan kurtarır ve onu da onun düşmanlarını kaydeder." şeklindeki rivayet de uydurmadır ve bütün tariklerinde yer alan râvilerin bir kısmı meçhul, bir kısmı da zayıftır.¹⁰⁶

İbnü'l-Cevzî'nin bu konudaki hadisleri uydurma ve bâtil kabul etmesinin İmam Nevevî gibi birçok alim tarafından benimsenmiş olduğu da ifade edilmiştir.¹⁰⁷

Ebû Hureyre'den merfû olarak nakledilen "Kim Şa'ban ayının yarısı gecesinde on iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta Kul Hüvellâhü Ehad'i otuz defa okursa Cennet'teki yerini görmedikçe ölmez. O kişi kendi ehli beytinden cehenneme atılmayı hak etmiş olan on kişiye de şefa'at eder." şeklindeki rivayet de İbnü'l-Cevzî, Suyutî ve İbn Arrâk tarafından râvilerinin çoğunun bilinmediği gerekçesiyle uydurma kabul edilmiştir.¹⁰⁸

İbnü'l-Cevzî tarafından isnadlı olarak nakledilen bir başka rivayete göre ise Hz. Ali

¹⁰³ Zehebî, *Mizânü'l-İtidâl*, VI, 168; İbn Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, V, 177

¹⁰⁴ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 51-52.

¹⁰⁵ Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 59; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 93. Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 79.

¹⁰⁶ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 49-51; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 92-94.

¹⁰⁷ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 79.

¹⁰⁸ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 51-52; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 93.

şöyle demiştir: “*Rasûlullah’ı Şa’ban ayının yarısı gecesini gördüm. Kalktı ve on dört rekât namaz kıldı. Namazı bitirdikten sonra oturdu ve Ümmü’l-Kur’ân’ı on dört defa, Kul Hüvellâhü Ehad’i on dört defa, Kul Eûzü bi Rabbi’l-Felak’ı on dört defa, Kul Eûzü bi Rabbi’n-Nâs’i on dört defa, Âyetelkürsî’yi bir defa ve Lekad Câeküm Rasûl ayetini okudu. Namazı tamamen bitirip kalkınca, bu yaptığı ibadet hakkında sordum. Şöyle dedi: ‘Kim şu senin gördüğün şekilde bu namazı kılsa, bu onun için kabul edilmiş yirmi hac ve kabul olunmuş yirmi yıllık oruç mesabesinde olur. Kim o gece sabahında oruçlu olursa geçmiş ve gelecek altmış yıl oruç tutmuş gibi olur.’*”

İbnü’l-Cevzî’nin bu rivayet ile ilgili değerlendirmesi ise şöyledir: “Bu da diğerleri gibi uydurmadır. İsnadındaki râvilerin çoğu bilinmemektedir. Bu râvilerden biri olan Muhammed b. Muhâcir hakkında İbn Hanbel, “hadis uyduran biridir” demiştir. Bu konuda benzer çok sayıda rivayet vardır ki bunlar da aynı şekilde uydurmadır.¹⁰⁹

Beyhakî’nin bu rivayeti kaydettikten sonra: “Bu hadis uydurmaya benziyor. Münker bir hadistir. Râvileri arasında meçhul kişiler vardır.” dediği, Suyutî ve İbn Arrâk gibi âlimlerin de bu görüşte olduğu belirtilmektedir.¹¹⁰

İmam Gazâlî Şa’ban ayının on beşinci gecesini namazını şöyle tarif etmektedir: “Her rekâtında bir Fâtihatü’l-Kitâb ve on bir İhlas okuyarak iki rekatta selam vermek suretiyle yüz rekâtlık bir namazdır. Namaz kılan kişi isterse her rekâtında Fâtihatü’l-Kitâb’dan sonra yüz İhlas okumak suretiyle on rekât da kılabilir.”

Selefin bu namazı kıldığını ve buna ‘hayır namazı’ adı verildiğini belirten Gazâlî, zaman zaman bu namazın cemaatle de kılındığını ilave eder. Ayrıca Hasan el-Basrî’den şöyle bir nakilde de bulunur. “Bana otuz kadar sahâbînün haber verdiğine göre bu namazı bu gecede kim kılsa, Allah ona yetmiş defa nazar eder, her bir nazarında yetmiş ihtiyacını giderir ki bunların en küçüğü günahlarının affedilmesidir.”¹¹¹

İrâkî, Şa’ban ayının yarısında kılınan bu namazla ilgili rivayetin bâtil olduğunu, İbn

¹⁰⁹ İbnü’l-Cevzî, *Mevdû’ât*, II, 52; İbn Arrâk, *Tenzihü’ş-Şerî’a*, II, 93-94.

¹¹⁰ Leknevî, *el-Âsâru’l-Merfû’a*, s. 80-81.

¹¹¹ Gazâlî, *İhyâ*, I, 203.

Mâce tarafından “Şa’ban’ın yarısı gecesi olduğunda namaz kılın, gündüz ise oruç tutun”¹¹² şeklinde rivayetin de isnad yönünden zayıf olduğunu kaydeder.¹¹³

2.3. Ramazan Ayında Kılınan Namazlar

2.3.1. Ramazan Ayında Kılınan Kaza Namazı

Rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: “*Kim Ramazan’ın son cumasında farz namazlarını kaza ederse, bu onun için ömrünün başından yetmiş yaşına kadar geçirmiş olduğu bütün namazların kazası yerine geçer.*”

Ali el-Kârî bu rivayeti icmaya aykırı olarak yorumlar ve kesin olarak bâtil olduğuna şöyle bir izah getirir: “Hiçbir ibadet, yıllarca geçirilmiş olan ibadetlerin yerine geçemez. Bazı alimlerin kitaplarında bu rivayete yer vermelerinin bir değeri yoktur. Zaten bunların bir kısmı hadisçi de değildir. Ayrıca bu hadisin kim tarafından tahriç edildiği de belirtilmemiştir.”¹¹⁴

Şevkanî, söz konusu rivayeti; “*Kim Ramazan’ın son cumasında farz olan beş vakit namazı kılsa, daha önce geçirmiş olduğu bir yıllık namazı kaza etmiş olur.*” şeklinde kaydetmektedir. Ancak o, bu rivayetin uydurma olduğundan şüphe olmadığını, fakat bunun mevzuat kitaplarında da yer almadığını belirttikten sonra şu hususa dikkat çekmektedir: “*Bununla birlikte San’a şehrinde bazı fakihlerce bu rivayet meşhurdur ve bunu uygulamaktadırlar. Bunu uyduranın kim olduğunu bilmiyorum. Allah yalancıları kahretsin.*”¹¹⁵

Leknevî, farklı lafızlarla virdler ve vazifeler hakkında yazılan kitaplarda yer alan bu hadisin uydurma olduğunu aklî ve naklî delillerle ispat ettiği bir risalesinden bahsetmekte ve orada konuyla ilgili diğer uydurma hadislerle de yer verdiğini belirtmektedir.¹¹⁶

¹¹² Krş. İbn Mâce, İkâmetü’s-Salât, 191 no: 1388. Zevâid’de râvilerden İbn Ebî Sebra’nın zayıf olmasından dolayı isnadı zayıf kabul edilmiştir.

¹¹³ İrâkî, *el-Muğnî*, I, 203.

¹¹⁴ Ali el-Kârî, *el-Esrâru’l-Merfû’a*, s. 342; *el-Masnû’*, s. 191.

¹¹⁵ Şevkânî, *el-Fevâidü’l-Mecmû’a*, s. 45. Ayrıca bkz. Aclûnî, *Keşfü’l-Hafâ*, II, 272 ; Dervîş el-Hût, *Esna’l-Metâlib*, s. 305.

¹¹⁶ Leknevî, *el-Âsâru’l-Merfû’a*, s. 85.

2.3.2. Ramazan Bayram Gecesi Namazı

İbn Mes'ûd'dan merfû olarak şöyle rivayet edilmiştir: “Beni hak üzere gönderene yemin ederim ki, Cebrail bana İsrâfil'den, o da Rabbinden bildirdiğine göre, kim Ramazan bayram gecesi yüz rekât namaz kılar ve her bir rekatta el-Hamdü'yü bir defa, Kul Hüvallahü Ehad'i on defa okur ve rükû ve secdede on defa 'Subhânellâhi ve'l-Hamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhü vellâhü Ekber' der, namazı bitirince de yüz defa istiğfar eder sonra secde eder ve: 'Ey canlı ve diri olan Allahım! Ey celal ve ikram sahibi Allahım! Ey dünya ve ahiretin rahmân ve rahîmi! Ey merhametlilerin en merhametlisi ve ey öncekilerin ve sonrakilerin ilahı! Benim günahlarımı bağışla. Orucumu ve namazımı kabul eyle' derse, beni hak üzere gönderene yemin olsun ki, o secdeden başını kaldırmadan Allah onu bağışlar, Ramazan ayını kabul eder, her birisi tüm dünyadan daha büyük yetmiş günahını siler.” Hz. Peygamber şöyle devam etmiştir: 'Ey Cibril! Özelde onun genelde de bütün ehlinin isteklerini kabul et' dedim. Beni hak üzere gönderene yemin ederim ki, kim bu namazı kılar ve bu şekilde istiğfarda bulunursa, Şüphesiz Allah onun namaz ve orucunu kabul eder. Zira O kitabında “Rabbinizden mağfiret dileyin. Çünkü O çok bağışlayandır (Nûh, 71/10)”, “Allah'tan mağfiret dileyin, Şüphesiz Allah çok bağışlayıcı, çok esirgeyicidir (Hûd, 11/3)”, “Ondan mağfiret dile. O, tövbeleri çok kabul edendir (Nasr, 110/3).” buyurmuştur. Hz. Peygamber sözlerini şöyle diyerek bitirmiştir: “Bu ümmetimin erkek ve kadınları içindir. Benden önce hiç kimseye de verilmemiştir.”¹¹⁷

İbnü'l-Cevzî senedli olarak tahric etmiş, isnadında çok sayıda bilinmeyen râvi bulunduğunu, netice itibariyle uydurma bir haber olduğunu belirtmiştir. Suyûtî ve İbn Arrâk gibi âlimler de bu rivayeti uydurma hadisler içinde zikretmişlerdir.¹¹⁸

2.3.3. Ramazan Bayram Günü Namazı

Selman el-Fârisî'den rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle demiştir: “Kim Ramazan bayram günü bayram namazını kıldıktan sonra dört rekât namaz kılar, her rekâtın başında Fâtihatü'l-Kitâb ve Sebbihî'sme Rabbike'l-A'lâ; ikinci rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve Ve's-

¹¹⁷ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 52-53; Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 60-61; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 94; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 52.

¹¹⁸ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 86.

Şemsi ve Duhâhâ; üçüncü rekatta Fâtihatü'l-Kitâb ve ve'd-Duhâ, dördüncü rekatta da Fâtihatü'l-Kitâb ve Kul Huvallahü Ehad'i okursa, o kişi Allah'ın peygamberlerine indirmiş olduğu bütün kitapları okumuş; bütün yetimleri doyurmuş, başlarını okşamış ve onları temizlemiş gibi olur. Güneşin onun üzerine doğması gibi ona ecir verilir ve elli yıllık günahı bağışlanır."¹¹⁹

İbnü'l-Cevzî Abdullah b. Muhammed, Mâlik, Süleyman et-Teymî, Ebû Osman en-Nehdî, Selman el-Fârisî tarikiyle nakletmiş ve: "Bu rivayet uydurmadır. İsnadında bilinmeyen râviler vardır. Râvilerinden Abdullah b. Muhammed hakkında İbn Hibbân'ın, "ondan bahsetmek helal olmaz, dediği kayıtlıdır." demiştir.¹²⁰ Deylemî tarafından da Übey, Ebû'l-Fadl el-Kûmsânî, Ebû Mansûr Muhammed b. Ömer el-Hâfız, Abdullah b. Muhammed b. Şeybe, el-Fadl b. Muhammed el-Cündî, Seleme b. Şübeyb tarikiyle nakledildiğini belirten İbn Arrâk, Seleme b. Şübeyb'in Müslim'in ve dört sünen sahibinin ricalinden olduğunu ancak el-Fadl b. Muhammed el-Cündî'yi tanımadığı ve onun bu isnadla hadisi çalmış olabileceğini kaydetmiştir.¹²¹

2.4. Arefe Günü Namazı

Ebû Hureyre'den merfû olarak rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Kim Arefe gününde öğle ile ikindi arasında dört rekat namaz kılar ve her bir rekatta elli defa Fâtihatü'l-Kitâb ve Kul Huvallahü Ehad'i okursa Allah onun için bir milyon iyilik yazar ve her bir harf karşılığında da onun cennetteki derecesini yükseltir. Cenneteki her iki derece arası ise beş yüz yıllık bir mesafedir. Yine Allah onu Kur'an'daki her bir harf sayısınca huri ile evlendirir; her bir hurinin yanında inci ve yakuttan yedi yüz bin sofradır. Her bir sofrada da kar gibi soğuk, bal gibi tatlı, misk gibi kokulu, hiçbir ateş ve demirin dokunmadığı, başı ile sonunun tat olarak değişmediği yetmiş bin kuş eti çeşidi bulunur. Sonra onlara iki kanadı kırmızı yakuttan ve gagası altından olan bir kuş gelir. Bu kuşun gagasının yetmiş tarafı vardır ve daha önce hiçbir kimsenin işitmediği çok tatlı bir sesle Arefe ehline merhaba diyerek nida eder. Onlardan birinin tabağına bu kuş konar ve her bir kanadının altından yetmiş çeşit ye-

¹¹⁹ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 53-54; Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 61; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 94-95; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 52.

¹²⁰ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 87.

¹²¹ İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 94-95.

mek çıkarır o da ondan yer ve hareket edip uçar. Onun kabrine konduğunda ise Kur'an'daki her bir harf sayısınca onun kabrini aydınlatır. Öyle ki Kâbe'yi tavaf edenler görülür. Cennet kapılarından bir kapı açılır. İşte bu sırada gördüğü sevap ve cömertlikten dolayı 'Rabbim kıyameti gerçekleştire' diye dua eder."

İbnü'l-Cevzî en-Nehhâs b. Kahm, Katâde, Sa'îd b. el-Müseyyeb, Ebû Hureyre tarikiyle tahriç etmiş ve uydurma olduğunu, isnadında zayıf ve meçhul râviler bulunduğunu, en-Nehhâs'ın da hadiste hiçbir değeri olmadığını belirtmiştir.¹²² Suyûtî¹²³, İbn Arrâk¹²⁴ ve Şevkânî¹²⁵ gibi alimler aynı şekilde uydurma olduğu görüşündedirler.¹²⁶

Arefe günü namazı ile ilgili bir başka rivayet de Hz. Alî ve İbn Mes'ûd tarafından merfû olarak nakledilen şu rivayettir: "Kim Arefe günü iki rekat namaz kılar ve her bir rekatta üç defa Fâtihatü'l-Kitâb'ı okur ve her seferinde bismillâhirrahmânirrahîm ile başlar ve âmîn ile bitirir sonra da yine bismillahirrahmanirrahim ile başlar ve üç defa Kul yâ Eyyühe'l-Kâfirûn ile yüz defa Kul Hüvallahü Ehad'i okursa Allah o kimse için meleklerine şöyle der: 'Onun tüm günahlarını başışladığıma sizi şahit tutuyorum.'¹²⁷

Râvilerinden İbn En'am zayıftır. Onun hakkında Ahmed b. Hanbel; "Bizim adımıza ondan hiçbir şey rivayet etmeyiniz." demiştir. İbn Hibbân da onun sika kişilerden uydurma rivayetlerde bulunduğunu, ayrıca Muhammed b. Sa'îd el-Maslûb'tan tedlis yaptığını kaydetmiştir.¹²⁸ Suyûtî, İbn Arrâk, Şevkânî, Leknevî gibi hadis âlimleri de bu rivayetin uydurma olduğunu, râvileri arasında çok sayıda bilinmeyen kişi bulunduğunu belirtmişlerdir.¹²⁹

¹²² İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 54.

¹²³ Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 33

¹²⁴ İbn Arrâk, *Tenzîhü's-Şerî'a*, II, 95.

¹²⁵ Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 53.

¹²⁶ Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 87-88.

¹²⁷ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 55.

¹²⁸ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 55.

¹²⁹ Suyûtî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 62; İbn Arrâk, *Tenzîhü's-Şerî'a*, II, 95; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 53; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 88.

2.5. Kurban Bayramı Gecesi Namazı

Ahmed b. Muhammed b. Ğâlib, el-Velid b. Müslim, Abdurrahman b. Yezîd, el-Kâsım b. Abdurrahman tarikiyle Ebû Ümâme el-Bâhilî'den merfû olarak şöyle rivayet edilmiştir: *"Kim Kurban gecesi iki rekat namaz kılar, her bir rekatta on beş defa Fâtihatü'l-Kitâb'ı on beş defa Kulhuvellahü Ehad'i on beş defa Kul Eûzü bi Rabbi'l-Felâk ve on beş defa Kul Eûzü bi Rabbi'n-Nâs surelerini; namazı bitirince de üç defa Âyetelkürsî'yi okur, on beş defa da Allah'a tövbe-i istiğfarda bulunursa Allah onun ismini cennet ashâbının isimleri arasına yazar, onun gizli ve açık günahlarını affeder, okuduğu her âyet için de hac ve umre sevâbı yazar ve sanki o İsmail'in çocuklarından altmış köleyi azad etmiş gibi olur. O kişi eğer o gece ile sonraki Cuma gecesi arasında ölürse şehit olarak ölür."*

İbnü'l-Cevzî, bu hadisin sahih olmadığını belirtmiş, isnadında yer alan el-Kâsım b. Abdurrahman hakkında Ahmed b. Hanbel'in "hadisi münkerdir. Ali b. Zeyd ondan garib şeyler rivayet etmiştir" dediğini, yine isnadda yer alan Ahmed b. Muhammed b. Ğâlib'in hadis uyduran biri olduğunu kaydetmiştir.¹³⁰

Ahmed b. Muhammed b. Gâlib el-Bâhilî (Ğulâm Halîl)'in bu tür rivayetleri insanların kalplerini yumuşatmak için uydurduğunu itiraf ettiği; İbn Ebî Hâtim de onun meçhul kişilerden münker rivayetlerde bulunduğunu belirttiği ifade edilmiştir.¹³¹

İbn Mâce tarafından kaydedilen ve Ebû Ahmed el-Merrâr b. Hammûye, Muhammed b. el-Musaffâ, Bakıyye b. el-Velîd, Sevr b. Yezîd, Hâlid b. Ma'dân, Ebû Ümâme tarikiyle nakledilen *"Kim iki bayram gecesini sevabını Allah'tan bekleyerek ibadetle geçirirse, kalplerin öldüğü günde onun kalbi ölmez"* şeklindeki rivayet Zevâid'de Bakıyye'nin tedlis yaptığı gerekçesiyle isnadı zayıf kabul edilmiştir.¹³² Elbanî ise bu rivayeti uydurma olarak kabul etmektedir.¹³³

¹³⁰ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 55; Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 62-63; İbn Arrâk, *Tenzîhü's-Şerî'a*, II, 95-96; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 53.

¹³¹ el-Halebî, *el-Keşfü'l-Hasîs*, s. 51.

¹³² İbn Mâce, *Sıyâm*, 68 (I, 567) no: 1786.

¹³³ Elbanî, *Da'ifü Süneni İbn Mâce*, s. 138 no:395.

2.5. Aşûre Günü/Gecesi Kılınan Namaz

Muharrem ayının onuncu gecesi, aşûre gecesi, ertesi günü de aşûre günüdür. Bu gün ve gecede kılınması tavsiye edilen namazlarla ilgili rivayetler de uydurma olarak kabul edilmiştir.

Şurayh b. en-Nu'man, İbn Ebî'z-Zinâd, Ebû'z-Zinad, el-E'rac tarihiyle rivayet edildiğine göre Ebû Hureyre Hz. Peygamber'den şöyle nakletmiştir: *"Kim Aşûre günü öğle ile ikindi arasında kırk rekât namaz ve her bir rekatta Fâtihatü'l-Kitâb'ı bir defa, Âyetelkürsî'yi on defa, Kul Hüvellâhü Ehad'i on bir defa, Muavvezeteyn'i beş defa okur; selam verdiği de yetmiş defa istiğfar ederse Allah ona Firdevs Cennetinde beyaz bir kubbe verir. Bu kubbenin içerisinde yeşil zümrüitten bir ev vardır. Bu evin genişliği dünyanın üç katı kadardır. Bu evde nurdan bir karyola vardır. Bu karyolanın direkleri parlak amberdendir. Bu karyolanın üzerinde ise zaferandan iki bin yatak vardır."*¹³⁴ Bu rivayetin uydurma olduğunu belirten İbnü'l-Cevzî, râvilerin çoğunun bilinmediğini, râviler arasında olan el-Huseyn'in bu rivayeti uydurmakla itham edildiğini, ayrıca Hz. Peygamber'in bu tür ifadelerden münezzehe olduğunu kaydeder.¹³⁵

İbnü'l-Cevzî, aşûre günü gecesinde kılınacak namazla ilgili olarak da senedli olarak Ebû Hureyre'den şöyle bir rivayete yer verir: *"Kim Aşûre gecesini ihya ederse, sanki bütün gök ehlinin yapmış olduğu ibadet gibi Allah'a ibadet etmiş olur. Kim dört rekât namaz kılar ve her bir rekatta el-Hamdü'yü bir defa, Kul Hüvellâhü Ehad'i elli defa okursa Allah geçmiş elli yıllık ve gelecek elli yıllık günahını bağışlar, onun için en yüksek seviyede nurdan bir milyon minber bina eder."*

İbnü'l-Cevzî bu hadisin de Hz. Peygamber'den sahih olarak gelmediğini belirtmiş, râvileri ile delil getirilemeyeceğini vurgulamıştır.¹³⁶ İbn Arrâk bu ve benzer rivayetlerin tamamının uydurma olduğu görüşündedir.¹³⁷

¹³⁴ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 45-46; Suyutî, *el-Leâliü'l-Masnû'a*, II, 55; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 89; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a*, s. 47.

¹³⁵ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 45. İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 89;

¹³⁶ İbnü'l-Cevzî, *Mevdû'ât*, II, 45.

¹³⁷ İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 89; Leknevî, *el-Âsâru'l-Merfû'a*, s. 91.

Sonuç

Hadis uydurma faaliyetinin bizzat Hz. Peygamber tarafından kesin bir dille yasaklanmış olmasına ve bu tür bir gayret içinde olanların açık bir şekilde Cehennem azabı ile tehdit edilmesine rağmen İslam tarihi boyunca çok değişik gayelerle Hz. Peygamber adına hadisler uydurulmuş olduğu bir vakıadır. Bunun en temel etkenleri arasında Müslümanları daha çok ibadet etmeye teşvik etme düşüncesi önemli bir role sahiptir. Bu düşünceden hareketle Hz. Peygamber kaynaklı olmayan bir takım namaz çeşitlerine temel teşkil eden rivayetler, gerek hadis kitaplarında gerekse diğer İslâmî kaynaklarda kendisine yer bulabilmiştir. Çoğu zayıf ve uydurma olan bu tür rivayetlerin kabul görmesinde bazı âlimlerin zayıf hadislerle amel edilebilmesine cevaz vermiş olmasının önemli bir etkisi olduğu aşikârdır.

Alim ve müctehid bile olsa hiçbir kimsenin dine yeni bir namaz ekleme ya da dinde var olan bir namaz çeşidini çıkarma hak ve salahiyeti yoktur. Buradan hareketle, temel hadis kaynaklarında yer almayan, haftanın her bir günü/gecesi ile özellikle kutsal kabul edilen ayların belli gün ve gecelerinde kılınması tavsiye edilen namazlara ilişkin rivayetlerin çoğunun uydurma veya en azından zayıf olduğu ortaya çıkmaktadır.

Buna göre bir müslümana düşen öncelikle farz olan namazları kılmak, fırsat buldukça da Hz. Peygamber'in kılmış olduğu sabit olan nafile namazlara yönelmektir. Herhangi bir gün ya da geceyi ihya etmek amacıyla nafile namaz kılmak sünnete ne kadar uygun ise, sağlam ve güvenilir rivayetlere dayanmayan namazları Hz. Peygamber'in sünneti gibi telakki ederek kılma gayreti içinde olmak da bir o kadar sünnete aykırıdır.

Diğer taraftan bu tür rivayetlerin isnad açısından olduğu kadar, muhteva açısından da problem taşıdıkları ortadadır. Şekil ve muhteva açısından birbirine oldukça benzeyen bu rivayetlerin hemen hepsi aynı anlatım üslûbuna sahiptir. Adeta tek bir kaynaktan çıkmış gibi görünen bu rivayetlerde mükâfatlar konusunda zaman zaman abartının da ötesinde Hz. Peygamber'e izafe edilemeyecek çirkin ifadelerle de karşılaşılmaktadır. Bu tür namazlara karşılık vaat edilenler ise bu namazları kılan kimselerin başka hiçbir ibadet yapmasına gerek bırakmayacak cinstendir. Oysa sahih hadislerde farz namazları kılanlar için bile bu tür bir karşılık söz konusu edilmemektedir. Ayrıca bu namazları tarif edildiği şekliyle kılmak ayrı bir zorluk içermektedir. Oysa ibadetlerde esas olan kolaylıktır. Bu durum namazı ibadetinin amacını da uygun değildir. Namaz ibadetinde esas olan Allah'a kulluk bilincinde olmaktır.

Kaldı bu tür namazlarda hangi surelerin ne kadar okunacağına ilişkin rakamsal ifadeler bu bilince ulaşmayı engeller niteliktedir.

Kısaca ifade etmek gerekirse sahih rivayetlere dayanmayan, şekil ve içerik açısından farz ve sünnet namazlardan farklılık arz eden, bir takım anlatım bozukları bulunan ve adeta birini kılmak sûretiyle her türlü sorumluluktan kurtulabilecek nitelik arz eden söz konusu namazlarla ilgili rivayetler hadis âlimlerinin de belirttiği şekilde hem isnad hem de metin açısından bir çok problemi beraberinde taşımaktadır. Dolayısıyla bu rivayetlere itibar etmek, bunları sahih gibi kabul etmek asla tasvip edilemez. Namaz kılmaya teşvik etmek için bile olsa bu rivayetleri sahihmiş gibi anlatarak, kılınması için gayret göstermek de asla doğru değildir.

KAYNAKÇA

Acılûnî, İsmail b. Muhammed, *Keşfü'l-Hafâ ve Müzîlü'l-İlbâs*, Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut 1988.

Ali el-Kârî, Ebû'l-Hasan Nureddîn Ali b. Sultan Muhammed, *el-Esrârü'l-Merfû'a fi'l-Ahbâri'l-Mevdû'a (Mevdû'âtü'l-Kübrâ)* thk. Muhammed b. Lütfi Sabbağ. Dâru'l-Emâne, Beyrut 1971.

---, *el-Masnu' fi Ma'rifeti'l-Hadisi'l-Mevdû' (Mevdû'âtü's-Suğrâ)*, thk. Abdülfettah Ebû Gudde, Mektebetü'l-Matbuati'l-İslâmî, Kahire 1984.

Buharî, Ebû Abdullâh Muhammed b. İsmail, *el-Câmi'u's-Sahîh*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1982.

Cihan, Sadık, *Uydurma Hadislerin Doğuşu Siyasi ve Sosyo-Politik Olaylarla İlgisi*, Kardeşler Ofset ve Matbaası, Samsun 1996.

Elbanî, Muhammed Nasirüddîn, *Silsiletü'l-Ehâdisi'd-Daîfe ve'l-Mevdû'a*, el-Mektebetü'l-Meârif, Riyad 2000-2002;

---, *Da'ifü İbn Mâce*, el-Mektebetü'l-İslamiyye, Beyrut 1408.

Fetteni, Cemaleddîn Muhammed Tahir b. Ali el-Hindi, *Tezkiretü'l-Mevdû'ât*, Beyrut (t.y.).

Gazâlî, Ebû Hamid Muhammed b. Muhammed, *İhyâü Ulûmi'd-Dîn*, Dâru İhyâit-Türâsi'l-Arabî, Beyrut 1996.

Halebî, Ebû'l-Vefa Burhaneddin İbrahim b. Muhammed Sibt İbnü'l-Acem, *el-Keşfü'l-Hasis ammen Rumiye bi-Vad'l-Hadis*, thk. Subhi Samerrai, Âlemü'l-Kütüb, Beyrut 1416/1996.

Heysemi, Ebü'l-Hasan Nureddin Ali b. Ebi Bekr b. Süleyman, *Mecmaü'z-Zevaid ve Menbaü'l-Fevaid*, Darü'l-Kitabi'l-Arabî, Beyrut 1407.

el-Hût, Muhammed b. es-Seyyid Dervîş, *Esna'l-Metâlib fî Ehâdîsi Muhtelifeti'l-Merâtib*, tahk. Halîl el-Mîs, Dâru'l-Kütübî'l-Arabî, Beyrut 1403.

İrâkî, Ebü'l-Fazl Zeynüddin Abdürrahim b. Hüseyin, *el-Muğnî an Hamli'l-Esfar fi'l-Esfar*, (İhya ile birlikte), Dâru İhyâ'it-Türâsî'l-Arabî, Beyrut 1996.

İbn Arrâk, Ebü'l-Hasan Nureddîn Ali b. Muhammed b. Ali Kinânî, *Tenzihü's-Şerî'ati'l-Merfû'a ani'l-Ahbârî's-Şerî'ati'l-Mevdû'a*, thk. Abdülvehhâb Abdüllatîf, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, I-II, Beyrut 1401/1981.

İbn Hacer el-Askalani, Ebü'l-Fazl Şehabeddîn Ahmed, *Fethu'l-Bârî bi Şerhi Sahîhi'l-Buhârî*, tahk. M. Fuad Abdülbaki-Muhyiddîn el-Hafîb, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut 1379.

-----, *Lisânü'l-Mîzân*, Beyrut 1390/1971.

-----, *Tehzîbü't-Tehzîb*, Dâru İhyâ'it-Türâsî'l-Arabî, Beyrut 1414/1993.

İbn Kayyim el-Cevziyye, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ebî Bekr, *el-Menâru'l-Münîf fi's-Sahîh ve'd-Da'îf*, tahk. Abdulfettah Ebû Ğudde, Mektebetü'l-Matbuatü'l-İslamiyye, Haleb 1414.

-----, *Nakdû'l-Menkûl*, tahk. Hasan es-Semâî Süveydân, Dâru'l-Kâdirî, Beyrut 1411/1990.

İbnü'l-Cevzî, Ebü'l-Ferec Cemaleddîn Abdurrahmân b. Ali, *el-Mevdû'ât*, tahk. Abdurrahmân Muhammed Osman, Dâru'l-Fikr, (y.y.) 1983.

Kandemir, M. Yaşar, *Mevzû Hadisler Menşei Tanıma Yolları Tenkiti*, DİB. Yay., Ankara (t.y.)

Kırbaşoğlu, M. Hayri, *Alternatif Hadis Metodolojisi*, Kitâbiyât, Ankara 2002.

Leknevî, Ebü'l-Hasenat Muhammed Abdülhay b. Muhammed, *el-Âsârü'l-Merfû'a fi'l-Ahbârî'l-Mevdû'a*, thk. Ebû Hacer Muhammed Zaglul. Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 1984.

el-Mekkî, Ebû Talib Muhammed b. Ali b. Atıyye el-Harisi, *Kütü'l-Kulûb (Kalblerin Azığı)*, çev. Muharrem Tan, Umran Yayınları, İstanbul 1999.

Sofuoğlu, M. Cemal, "el-Münazaratü fi Salati'l-Regaip", *DEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, İzmir 1992, VII, 13-45.

Suyuti, Ebü'l-Fazl Celâleddîn Abdurrahmân b. Ebi Bekr, *el-Leali'l-Masnû'a fi Ehâdîsi'l-Mevdû'a*, el-Mektebetü't-Ticaretî'l-Kübra, (y.y.) (t.y.)

----, *Zeylû'l-Leâli'l-Masnû'a*, Hindistan (Laknav) 1303.

Şevkani, Ebû Abdullâh Muhammed b. Ali b. Muhammed el-Havlani, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a fi'l-Ehâdîsi'l-Mevdû'a*, thk. Abdurrahmân b. Yahya El Yemani, Mektebetü's-Sünneti'l-Muhammed, Kahire 1960.

Yıldırım, Enbiya, *Hadîs Problemleri*, Umran Yayınları, İstanbul 1996.

Zehebî, Ebû Abdullâh Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Mizanü'l-İ'tidâl fi Nakdi'r-Rical*, Dârü'l-Ma'rife, Beyrut 1963.

The Non-Obligatory Salats (prayers) Which Were Recommended to Perform in Certain Times and Their Sources

Citation/©- Yılmaz, M. (2006). The non-obligatory salats (prayers) which were recommended to perform in certain times and their sources. *Çukurova University Journal of Faculty of Divinity* 6 (2), 63-99.

Abstract- Salat is the principal prayers among the prayers constituting the mainstay of Islam. In addition the five daily salats (prayers) obligatory required by Allah, the other salats Prophet Muhammad attended to perform were generally regarded as non-obligatory prayers. These salats are on a voluntary basis; nevertheless the Muslims are expected to perform them as far as possible. Both in Hadith sources and in other Islamic literature, there are some salats received from unreliable sources. Especially, The whole of narrations related to the salats which are recommended to perform everyday and which are the same as content in spite their number of rekaats are different, are fabricated. There is no true evidence that prophet Prophet performed them or recommended to perform them. Nevertheless, the narrations related to these sorts of salats existed in some Islamic literature. Most of narrations related to the salats performed in certain times in Rajab, Shaban and Ramadan which are accepted holly months are regarded as fabrication as well.

Key Words- Salat (prayers), non-obligatory salats (prayers), narration, fabricated hadith, day and night.